Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера денз ★ ШИНАРА, 24 ЯНВАРЬ, 1989 ШУ. ★ № 10 (7669). ★ Мах 3 кеп.

Нохч-ГIалгIай АССР халкъа образоване болхлошта «РСФСР школа заслуженни хьехархо» яха сийлен цIи яларах дола

РСФСР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Дешархошта дешар хьехачен коммунистически кхетам лучеи доккхий гIулакхаш карагIдувларах, дуккхача шерашка цIена къахьегарах «РСФСР школа заслуженни хьехархо» яха сийлен цIи лойла:

Албогачиева Ювсапа Нинана — республикански специальни школа - интерната дешара - кхетам балара балха йолча директора заместитела.

Гельман Ефим Леонидовича — г. Грозный, № 41 йолча юкъерча школа директора.

Лытаева Светлана Владимировнана — Шелковской района, Шелковской йизза юкъера йоацача школа хьехархочоа.

Льянов Хаджи - Умара Бориса — г. Грозный, № 15 йолча юкъерча школа-интерната директора.

Мукаева Осма Татаевнана — Грозненски района, № 4 йолча староатагински юкъерча школа хьехархочоа.

Письменная Неля Константиновнана — г. Грозный, халкъа депутатий Ленински районни Совета исполнительни комитета халкъа образоване отдела инспектора.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель В. ВОРОТНИКОВ.
РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь С. ЧИСТОПЛЯСОВ.

Москва, 1989 ш., 18 январь.

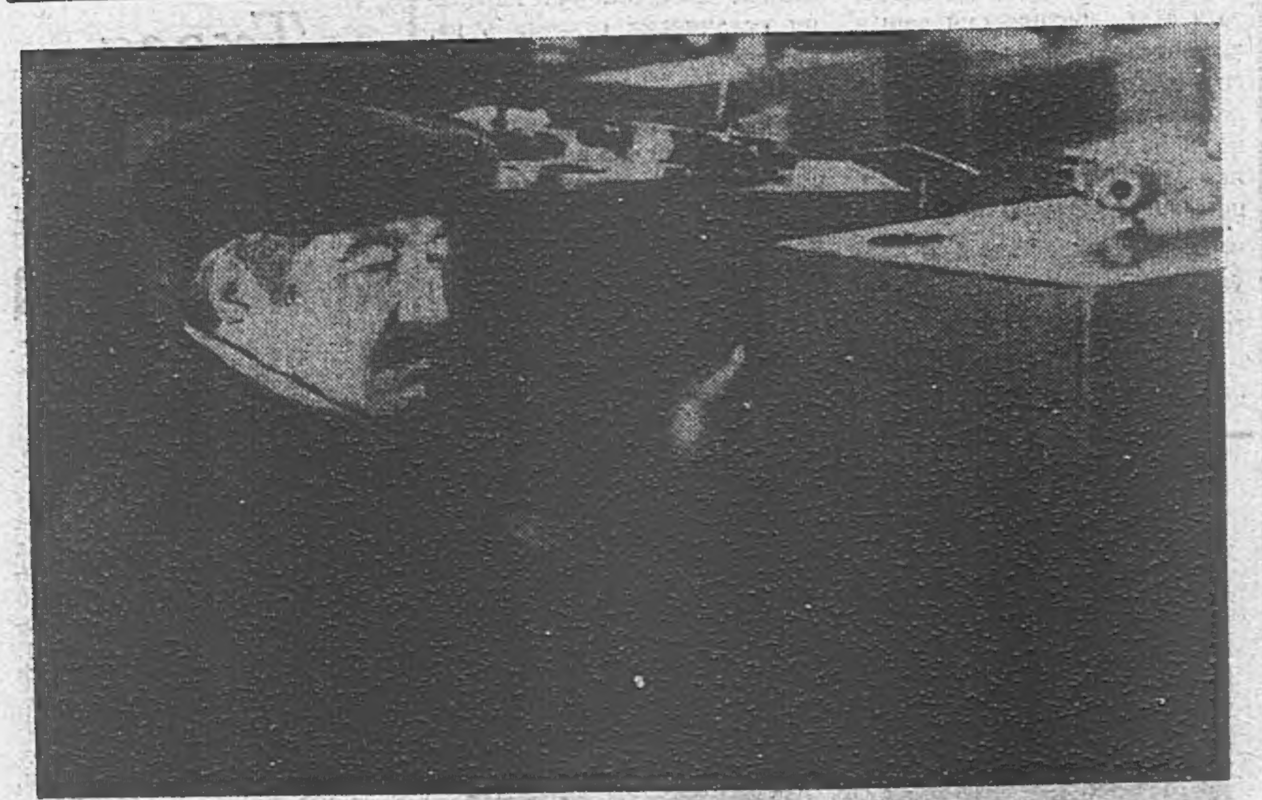

Дика йовзаш я «Автоспецоборудование» яхача опытно-экспериментальни заводо арахеца продукци вай республике а, мехка а, вежарашха йолча социалистически пачхьалкхенашка а. ХIана аьлча из чIоагIа эшаш я транспортникашта, кооперативашта, технически гIулакх дара йолча станцешка, ремонтно - технически мастерскойшка, кхычахьа.

Завода коллективо йоакхо ю ший продукци дунен боарамаштен хIанзарча дIадехараштен жоп луш хилийтара. Хьаэцаргья вай масала, укхаза хьаю подъемникаш. Дукха ха хетац заводо П-113 яха, йиъ тонн хьалъайю подъемник караерзаяь хинна. ХIанз из модель конвейер тIара Iояьккхай. Цунна когаметта арахеца йолаьй технически боарамаш дуккха лакхагIа дола подъемник.

Фуд цун конструкцеца дикагIдар а кердадар а? Эггара хьалха белгалдаккха деза по шоэза дукхагIа дозал хьалъайдеш хилар. Цул совгIа, гаьнна дIа а этта, лелае йиш йолаш я из. Цу тайпара хIама де новкъостал ду электро-гидравлически приводо.

Кердача подъемнико аьттув лу вахара а унахцIенона а кхераме а доацаш, тайп-тайпара ремонтни балхаш чакккхдаха, хьалъайе йиш йолча тракторий, автомашинай маркаш дуккха дукхагIа хилийта, ремонт еш йоаю ха 2-3-зза лоацъе.

Из керда издели хьаеча эггара хьинарегIа дакъа лаьцар Даниленко Юрий Макаровича кулгалдеча бригада болхлой ба. Уж ба подъемнина технически боарамаш техкараш, эшаш дола хувцамаш дьараш.

— Бригада кулгалхо Даниленко дика организатор а визза говзанч а ва, — йоах завода парткома секретара А. Голованова. — Ше коммунист хилара тарра, кхычарна масал долаш къахьег цо.

Итт шу совгIа ха я цу бригадана А. Пономарев юкъевена. Шийга дIаьннар сиха а дика а кхоачашду цо, завода общественни вахаре овсаре дакъа лоац, дийнахьара нормаш тIеххоачашъю.

М. ЭРЗИЕВ.

Сурташ тIа: бригадир Ю. Даниленко, болхло А. Пономарев.

И. ПЛИЕВА сурташ.

Яхьа дневник

КОЛХОЗ КОТЪЯЬННАЙ

Юртбоахама коллективашта юкъе яьржача социалистически яхьа итогашка хьежа а хьежа, КПСС Сунженски райкома бюрос, халкъа депутатий райсовета исполкома, ВЛКСМ райкома котъяьннарг лаьрхIар Орджоникидзе цIерагIа колхоз.

Мишта нийсденнад цхьан хане геттара тIехьабусаш хинна из боахам цу тайпарча толамга кхачар? Укхаза хьалхарча аргIагIа белгалдаккха деза, керттерча даькъе из вай беррига мехка хулаш латтача эргалонашца дувзаденна хилар.

Шоай аргIанарча партийни собране колхозерча коммунисташа теркам тIабахийта дийцар балха дикагIча формашка довлар вахаро ше хьалхадаьккха декхар долгах. Аьннар каьхата тIа дитанзар цар, кердадар ди тIехьа дикагIа хоадала даьлар боахама вахаре. Цо аьттув белар 140 эзар сома цIена пайда а беш 1987 шу чакхдаккха.

Соахка дIаходихьар иштта дика дIадоладаьр. Коартолаш дIайнйна кха дезала подрядагIа леладе дIаделар. Кагирхой бригада тIадиллар доакъар Iалашделга. Свеклай гектараштa «дай» корабир. Масала, Т. Бузуртанова кулгалдеча звенос хьалхкебаь цхьабола «овла» 6—7 килограмм дозал долаш хулар. ХIара гектара тIара чуийца хьувкъам юкъера лаьрхIача 600 центнерал тIех бар. Кхы вогIа дацар А. Аушева, О. Аушева, Хь. Хачубарова керте латтача звеной хьокхамаш а.

Дайзар колхозхошта аренда яхача деша маIан а. Из балха форма юкъейоалайир хьайбай боахаме. Дулха кхаба зIамига бежанаш дIаделар бIаьстан юххье, хIаьта гуйре хьатIакхаьчача хана 12,5 тонн дозал тIакхийттадар царна. Дийнахьа хIара бежан 650 грамм дезагIа хулар. Хьалха из боарам 150 грамм мара бацар.

Къона хьайбаш леладьча дезалашта ХашиевгIарнеи ОздоевгIарнеи иштта дIаделар 70 гектар оахаш дола лаьтта. Цига цар доакъара культураш дIайийра. Эшаш доле ги, техника, удобренеш колхозо дIахьожайир. Из бахьан долаш гуйре хьатIакхаьчача хана шортта доакъар Iалашде аьттув баьлар арендаторий.

Колхозо хIара тIакхийттача килограмм дулхах 1,7 сом делар царна. Нагахьа санна бежан юкъерча боараме мара дерста деце, 1,4 сом лора. ХIаьта паччахьалкхено колхоза цу продукце килограммах ши сом совгIа деннад. Иштта хьахиннаб боахамо баькка цIена пайда.

ХIанз арендни хьисапе лелабе дIалуш ба 1600 устагIа, говрий рема.

Цхьабакъда, эггара керттердар из дац. Массарел маьхе да кердача тайпара болх бар пайдене долга наха шоаш кхетадаь хилар. Хьалха доггдилла лийннар а хIанз тIаевийрзза болх бе гIерташ ва. Цо кхетадаьд производства да ше волга.

Ала йиш яц боахаме дерригa а ше хила ма деззара де, аьнна. Кхоачамбоацараш кIезига дац. ДукхагIа пайда эца беза наьха инициативахи хьинарахи. Из деча лоархIаме да бригадай советаш вIашагIйоккар, цар болх лерттIа вIаштIехьбаккхар.

Тоае езаш я колхозхой къахьегама дисциплина, бокххагIа пайда эца беза социалистически яхьах. Уж я-кх дика продукци дукхагIа яккха аьттув лургбола таронаш. Теркам тIабахийта беза Галашка, Мужеча бахача наьха социальни хьашташ кхоачашдара а.

Соахка колхозо баькка цIена пайде 305 эзар сом совгIа ба. ДIахо йодача хана а овсаре къахьега лаьрхIа ба укхазара къахьегамхой.

Э. ТОЛМАЧЕВ.

МАХ ХЬУВКЪАМО БЕРГБА

Укх шера чуэцаргболча хьувкъама ма хулла тешамегIа лард йолла гIерташ, шоай ерригa таронаш оарцагIъяьха къахьегаш хьабоагIа Надтеречни района «Озерный» совхоза кхаш леладераш, механизатораш.

Дика аьхача хIара гектара тIа 50 килограмм суперфосфат яха минеральни удобренеш а кхоачийташ, хьындаьча лаьтта, из боахам уллача хаоттама толашагIа йолча агротехнически хана 1500 гектар ка бола ялат, 300 гектар рапс, 150 гектар люцерна дIайийра цар.

Уж балхаш деш дийнахьара нормаш юкъера лаьрхIача 50—60 процент тIеххоачашъеш къахьийгар арендни подрядагIа кхаш леладеш болча механизатороша Алиханов Мовлде, Юсупов Салас, Санев Мохьмада, вежараша МачиговгIар Iийсас, Висхана, Хьусена.

Совхоза кулгалхой геттара раьза болаш дика дегIайоагIаш а я уж культураш. Тамаш а яц. Царна хьакъоастадаь кхаш лерттIа ахарал, хьаьндарал совгIа, тIадаларга диллача лакха кондици йола фу тоссаш дIайийра уж. План 1000 гектар йолаш, 1200 гектара тIа хий техар тIаккха.

ДДА-100 марках йолча йоккха моттиг дIалоацача, догIан хьисапе хий деттача бархI агрегатаца бир из болх механизатораша, шин сменагIа къахьегаш.

Къаьстта белгалъяха йоагIа хий дуллаш хинна Хабатов Салмана, Тахаев Зайнде, Митаев Ризвана кулгалдаь сменаш. Балха нормаш хадданза тIеххоачашъеш, шоаш дер цIена, тешаме чакхдоаккхар цар. Из доацаш щельялалехьа заданех доацшаше а. 200 гектар комсашта хий дилла а кхоабир уж. Кхы а цхьа хIама да царех белгалдаккха доагIаш. Каналашка доагIаш хий хилча, эше тахан а кхашка из дилла кийча йолаш хIанзле тоаьйй цар шоай агрегаташ.

БIаьсти кхашка дергдола балхаш агротехнически толашагIа йолча хана дIадоладари чакхдахари юрта боахама техника ший ханнахьа тоаярах, кийчъярах тийша долга ховш, шоай низ дIакхоачар деш къахьегаш ба механически мастерске болхлой а.

Ала хIама доацаш вIаштIехьдаьхад цар балха хьалаш. Ерригача цехашка дIайхача хица йоахьъю батареяш латт. ТIера пальтош, телогрейкаш Iо а яьха, тIадувхаш духхьал спецбарзкъа мара доацаш, паргIатта болх бу наха.

Делкъа ха хьатIакхаьчача мастерске юххе йолча столове хIама юъ. Аьшка пхьара, сварщика, аккумуляторщика балхаш деча наха, цар унахцIено лораяра шура лу хIара дийнахьа. Болх чакх а баьнна цIабахалехьа, котельни йолча душа кIал лувча йиш йолаш ва хIара саг.

Тайп - тайпара, кхыметтел чоалхане йола оатхалаш хьае аьттув луш я цехашка латта станокаш, йоккхий, еза узлаш, моторaш кран-балкаца дIахьу эшшача моттиге.

Дукха ба механически мастерске хьалхашка латтача декхарех толаме лоархIа а беш, хьаьнала къахьегаш йоккха балха опыт йола нах. Масала, моторaш тоадеш вола мастер - наладчик Калаев Тапа.

— Моторага ладийгIача цу сахьате тишъенна е еха оатхал белгалйоаккх цо. ХIаьта пайдана йоацачоа меттел дIатIаоттае кердаяр хилча, лайча бIаргаш дIакъайла кхыметтел вIашагIа а баьккха юха вIашкаболлаш тоабергба цо из хийцца, — йоах совхоза кертерча инженера Ш. Оздамирова, Калаевх доккхал деш.

— Из бахьан долаш тха совхозера меттел, дуккхача кхыча боахамашкара нах ух из волча моторaш тоаде дехаш. Кхы а цхьа хIама да. Гурахьа, Iай, бIаьсти мастерске къахьег цо, хIаьта аьхки ялат чуэца деза ха хьатIаэттача, комбайна тIа хов. Геттара дика ка йоал цига а. Масала, соахка ка бола ялат чуэцаш механизатораштa юкъе совхозе яьржа хиннача яхье шоллагIа моттиг яьккхар цо.

Иштта хьадер сихен тешамен деш бола къахьегамхой ба аьшка пхьар Дубаев Сулим, токарь Загаев Лема, вулканизатора а топливни аппаратура слесара а балхаш ду Мусхаджиев Альтемир.

Техника сихагIа меттаоттаяра доккха гIо ду рационализатораша а. Масала, заводе яьча станока новкъосталца сахьата хьамча ши камера мара тоае карагIдалацар хьалха Мусхаджиев Альтемира. Дикка уйла а яь, совхоза инженерно-технически болхлоща дага а ваьнна, керда станок хьайир цо. Цунца хIанз сахьата хийцца йиъ хьамча камера тоаю Альтемира.

Цу дерригача гIулакхаша механически мастерской коллектива вIаштIехьдоалийт къахьегама овсарле лакха йолаш болх бе а техника сиха, тешаме тоае а. Цунна тешал деш да цун хьокхамаш а. Масала соахка йиълагIча квартале 15 трактор кийчйир, планагIа йоагIараш итт мара йоацача. ХIаьта укх шера хIанзле кхы а йиъ араьяьккхай мастерскера, царна мел эшар даь.

Белгалдаккха доагIа, уж мишта тоаю хьожаш йолча совхозе лаьрхIа вIашагIъеллача комиссе цу ерригача машинашта лакха мах беш акташ увттаяьлга.

Тамаш е езаш хIама а дац из. ХIана аьлча, совхозагара лаьтта хьа а нийца кхаш леладеча ерригача подразделенеша арендни подрядагIа бу болх. Тоае дIаеннача шоай тракторах мах цар шоаш тел. Тешаме де доагIар данза йола техника цар хьаэцаргйоацилга ховш ма дий мастерске.

Ремонтни балхаш укх шера 23 феврале чакхдаха дош деннадар мехмастерске коллектива. ЛаьрхIар дуккха хьалха чакхдаккха таро йолаш я из. ХIана аьлча гурахьеи Iайн ерригa тоае езаш 24 трактор мара яцар. Царех кхы а кхоъ кийчон мугIаре дIаоттайнча, план - график кхоачашхул.

ТIехьаювзаш йола инвентарь кхаш леладеча звеноша кийчъеш я. Социалистически яхьа условех, из ерригa эггара хьалха тешаме тоаьйча коллективана 200 сом премий лургйолаш я. Из Китаев Вахий звенона кхоачаргйолга гуш да хIанзле а. Ерригa шоай тIехьаювзаш йола инвентарь массарел хьалха тоа а яь, латтаргйолча хана талхаргйоацаш эшшача басар, машиний даьтта хьекха, ГОСТ-а бокъонаша дIа ма деххара, кийчон мугIаре дIаоттаяьй.

Лоадама хIама дисадац инвентарь тоаяра Алаев Ахьмад керте латтача звено коллектива а.

Доакъара культураш чуэцаш йолча техникана Садыков Нураде, комбайнашта — Насуханов ИбрахIамеи Дакалов Сулумбенеи кулгалдеча звеноша ю ремонт. Шоай план - график тIеххоачашъю цар а.

— Укх шера чуэцар алсамдаккхара хIанзалца даьчоа а деш долчоа а мах тIеххьара хьувкъамо бергба, — йоах совхоза директора А. Завгаева. — ХIаьта тха къахьегамхоша низ дIа мел кхоачар дергда из ма хулла лакхбара.

М. ХАМАТХАНОВ.

Техника—кийчон мугIаре

Сихеи дикеи...

Дукха ха йисаяц бIаьсти хьатIакхача. Цу хана де деза кхашкара балхаш сихха дIа а доладаь, тешшаме чакхдоахаргдолаш, техника тоаяра шоай беррига теркам тIабахийта къахьегаш я хIанз Науровски района Ленина цIерагIча колхоза механически мастерске Дыдыченко Николая кулгалду коллектив.

Тхо цу боахаме долча дийнахьа, Дыдыченко волча новкъостал эшаш вена «Терский» совхоза мехмастерске заведующи Рассказов Борис вар.

— Иштта тхоайла гIо ца дича далац тхо, — аьлар Николая, из дIаваьхачул тIехьагIа. — Техника тоаяра колхозаши совхозаши эшача сатхалашца тоъал Iалашъеш ца хиларах дувца, сона дага а доагIаш, ткъо шу совгIа ха я. Цхьабакъда, цу хьакъехьа дар хIара шера талхаш мара тоалуш хIама дац. Дувца а кIордадаьд.

Мел эшача кулг теха а даьнна, духхьал чархий ступицаш тIа дIаоттае подшипникаш йоацаш ши кIира совгIа ха я мастерске йиъ трактор латта, зехьа моттиг дIа а лоацаш. Уж араяьхача царна метта дIа а оттаяь, кхыяраш тоае йиш хургья. Уж бахьан долаш сиха болх хьабе йиш хилац. Из гIулакх наха эцача алапешта воча оагIорахьа Iаткъ. Цудухьа раьза бац нах.

— Иштта из нийсдаларах бехке, эггара хьалха со а веш, колхоза кулгалхой бу ремонтникаша, — дувц дIахо Н. Дыдыченкос. — ХIаьта эша оатхалаш Iалашъе Нохч - ГIалгIай Госагропрома кхыметтел вIаштIехьдоалаш ца хилча, оаха фу дергда? Эхь да из-м. Базар тIа вахача эца моллагIа оатхал я. Мичара кхухь уж базар ераша, агропромышленни комплекса госснабашка кхыметтел ца хилча? Бакъда, сона хетачох, базар ерашта шортта а йолаш, пачхьалкхен гIулакха тхона яла хилац мотт сона запасной оатхалаш госснабашка, цар кулгалхошка. Гаьна а ца доаккхаш, халкъа тIахьожама республикански комитет эггара хьалха а хьожаш, тахка деза гIулакх да из.

Тхона хетачох, цо яхар нийса а да. Цхьаннахьара хьаккхухьаш ма йий базар ераша йохка керда оатхалаш. Мичара?!

Иштта хала доллаше а, техника тоаяра план-график тIеххоачашъеш къахьег цу совхоза мастерской болхлоша. Масала, соахка йиълагIча квартале заданегIа 20 трактор йолаш, 22 тоайир цар. Дика лоархIабу декхарех хIанз а. Укх бетта ткъоалагIа ди хьатIакхоачаш кхы а ялх трактор араьяьккхар цар мастерскера, царна мел эшар даь. ХIаьта укх хьалхарча квартале план-графикагIа тоае еза ерригаш а яц 21 мара. ТIайийцача декхарашка хьежжа, уж 23 февраль хьатIакхачалехьа тоае шоай коллектива низ дIакхоачаргхиларах шеквац Дыдыченко Николай.

Сихеи тешшамеи къахьега декхарийла бу ремонтникаш, шоаш хозрасчетагIа болх беш хиларо а. Цар тоаеча техниках ахча арендни, коллективни подрядагIа кхаш, хьайбаш леладераша тел. Шоаш дIаеннар тешаме тоа ца йича цар дIа а йигац мастерскера. Цул совгIа, масала, трактор тоаяра договорах йийца ха ремонтникаша тIехьаьяккхача, подрядни коллективашта ахча дала декхарийла я мастерски.

Х. МАГОМЕТОВ.

Хоржамашта накъадолхаш

Халкъа тешам беннаб

Чакхъяла гаргакхаьчай хьанзарча хоржамий кампане лоархIаме этап — СССР халкъа депутаталла кандидаташ увттабелга. Промышленни предприятей, организацей, учрежденей, юртбоахамерча къахьегама коллективаша цу геттара лоархIамеча гIулакха могабу шоай эггара дикагIбола викалаш — хьинарегIа бола, производстве доккхий дика гIулакхаш карагIдийнна, кхычарна шоашкара къаьгга масал луш бола хьалха латтараш.

Толстой-Юрта культура цIа хьалдиззa нах гулбелар укх деношка СССР халкъа депутаталла кандидат оттавара хоржамашта хьалхара собрани яра. Укхаза баьхкараш дукхагIча даькъе «Загорский» совхоза къахьегамхой бар.

Духхьашхара дош а дийха, къамаьл даьча боахама директора Тахаев Хизир Усмановича СССР халкъа депутаталла кандидат оттавара могавир республике цIи хеза вола арендатор, «Загорский» совхоза арендни бригада кулгалхо Гайтамиров Сидек Юсупович, йийцар цун къахьегама а вахара а биографи.

1933 шера денз, Казахстане яьккха ха дIаяьккхача, укхаза вахаш ва Сидек Юсупович. 1944 шерага кхаччалца школе деша ваьгIав. 1945 — 1952 шерашка хьинаре болх беш хиннав из Казахски ССР «Чистовский» яхача совхозе. Трактористий курсаш а яьха 1957 шера март бетта кхаччалца цу совхозе тракторист а комбайнер а волаш болх баьб, хIаьта цул тIехьагIа йолча юкъа даим а «Загорский» совхозе къахьегаш хьавенав, комбайнер-тракторист, мастер-наладчик а волаш. 1965 шера ленински парте мугIарашка дIаэц Сидек Юсупович.

Къаьстта дика хьокхамаш гойтад Сидека кулгалдеча арендни бригада коллективо соахка. Халача хаоттама хьалашка шийна тIачIоагIдаьча 2000 гектар хулача кхай тIа хIаране тIа цо хьалкхедаьд 24 центнер ялат, планагIа 17 центнер мара йоацача, боахаме чуийцачох юкъера лаьрхIача а дукхагIа хул из.

Цул тIехьагIа къамаьлаш дир халкъа депутатий Толстой - Юрта Совета исполкома председатела Ш. Саидова, хьъочо Х. Цимхоева, бригадира С. Эльмурзаева, ветеринарни лора М. Бакашева. Шоай боахама кулгалхочо дийцачоа тIатохараш а деш, цар белгальяьхар С. Ю. Гайтемирова кхы тайпа йола дикагIйола сагала оамалаш, къахьегама беза мах беш денна дола доккхий пачхьалкхен совгIаташ: «Знак Почета» яха орден, В. И. Ленин ваь 100 шу дизара хетаяь юбилейни медаль, кхыдараш. Дуккхаза хийржав из коллективо парте районни а областной а конференцей делегаталла, юрта а районни а Советий депутаталла.

ЦаI санна массавар раьза а волаш, Гайтамиров Сидек Юсупович № 398 йолча Сунженски къаман-территориальни хоржамий округе гIолла СССР халкъа депутаталла кандидат оттавелга могадир собране дакъа лоацаш хиннараша.

Иштта вийцар, масала, Надтеречни района «Братский» яхача совхоза къахьегама коллектива собране Бамбатиев Супьян Буланович. Боахам вIашагIбеллача гIоне укхаза хьаьнала къахьегаш хьавенарех ва, даим шийгара масал луш а дикача къахьегама нах шийна тIехьа боахаш а ва.

ХIанз люцерна ги кхедеча арендни звенона чувоагIаш ва Супьян Буланович. Iаламате дика хьокхамаш гойтад цо болх беча звенос соахка. ПланагIа 23 тонна люцерна ги кийчде дезача цун членаша даьккхар 31 тонн да. Цу боккхача толама ший лоархIаме дакъа юкъедихьад тракториста декхараш кхоачашдеш хиннача, республика заслуженни хьажкIаш лелаер волча С. П. Бамбатиева. Цо даьхача доккхийча къахьегама толамий беза мах баьб паччахьалкхено — цунна еннай Къахьегама ЦIеча Байракха а «Знак Почета» яха а орденаш, кхыдола совгIаташ. Хьинаре дакъа лоацаш ва Супьян Буланович юкъарча вахаре а. Массехк шу да из парте Надтеречни райкома член вола.

Цох а дувцаш, собране къамаьл мел даьчар дийцар цун дикагIйолча сага оамалех, массавар а бIуболаш вар мехка парламенте цо ший декхараш лерттIа кхоачашдергхиларах а шоай хьаштий йизза йоакхо ергхиларах а.

Кхыйола кандидатураш ювцанзар цу собране, хIаравар раьза а волаш, массане а могайир Бамбатиев Супьян Буланович № 397 йолча Гудермесски территориальни хоржамий округе гIолла СССР халкъа депутаталла кандидат оттаварах йола предложени.

«Малгобекнефть» НГДУ мехкдаьттахошта массанена дукхавезаш, лоархIаш, сийдеш саг ва бурувдеттара декхараш кхоачашдеш вола Галаев ГIапура Хасен. 1974 шера денз болх беш ва из укх управлене. Цу юкъа наха юкъе дикагIча оагIорахьа ше дIавовзийта кхоаваьв из. Капитальнии лаьттан кIалеи скважинашта ремонт еча цехе дикагIчарех цаI лоархIача А. Д. Кокаева кулгалдеча, бригада коллективо доахача къахьегама толамашта юкъе кIезига дакъа дац Х. Галаева, цудухьа цунна еннай «За трудовую доблесть» яха медаль. Хьинаре дакъа лоац къонача коммуниста юкъерча вахаре а. Из ва НГДУ парткома член, цехови партийни организаце секретарь, парте Малгобекски горкома бюро член. Хьинаре дакъа лоацаш хиннав из КПСС обкома бюро заседанешкеи пленумашкеи дувцаргдолаш дешаш кийчдеш йолча комиссе беча балха юкъе а.

Дикача къахьегамца цхьана цIенхаштта йоакхо ю Хасена шийн политически знаней боарам айбара а — Ростоверча Лакхехьарча партийни школе дешаш ва из пхелагIча курсе.

Собране къамаьл даьраша иштта йийцар цун аьсала, сагала оамалаш а. ЦаI санна массавар раьза а волаш, № 674 йолча Назрановски къаман - территориальни хоржамий округе гIолла СССР халкъа депутаталла кандидат оттавара могавир «Малгобекнефть» НГДУ бурувдеттар Галаев ГIапуре Хасен.

Итт шу гаргга хьалха шийл йоккхагIйолча йишийца, мохчашца цхьана Назрановски трикотажни фабрике балха ера СурхотIара школа хIанзза йистеяьккха йола Богатырева Асхьаба Дугурхан. БоккхагIчарий гIонца лоацчача юкъа караерзайир цо хIамаш тегара професси. Дукха ха ялалехьа шийна хьийхараш а тIехьабуташ болх бе йолаелар из. ХIанз фабрике цунна ца йовзаш, болх хьабе цунна могаргдоацаш, хетаргахьа, цхьаь цхьа операци а йисаяц. Цу деррригне а гIо ду Дугурхана производстве даим хьалха латташ къахьега, цунца цхьана болх бераша чIоагIа дукхаезаш саг я из.

Цудухьа СССР халкъа депутаталла кандидат оттавара фабрика къахьегама коллективе хинна собрани дIайолаеш предприяте партбюро секретара Л. Плиевас хьалха латтача швея - мотористкай цIи яьккхача дегтIара раьза а болаш хьалдаьцар массане а цун предложени. Дугурханах дика мел дар оалаш къамаьлаш дир СТК председатела Х. К. Аджигова, фабрика директора С. С. Муталиева, цхьоалагIча конвейера бригадира Л. Лалахоевас, закройщица йолча Л. Нальгиевас, дукхача кхычар. Массавар а бIуболаш вар депутата декхараш Дугурхана лерргагIа кхоачашдергхиларах, цунна селлара доккха тешал дарах а шоаш гIалатбарг ца хиларах. Ювца кхы кандидатураш хиланзар собране, цудухьа цаI санна массавар раьза а волаш, собране хьаллаьцар № 674 йолча Назрановски къаман-территориальни хоржамий округе гIолла СССР халкъа депутаталла кандидат оттаяра Назрановски трикотажни фабрика швея - мотористка Богатырева Асхьаба Дугурхан могаеш хинна предложени.

Дикача нахах

Нийсача новкъа

Хьаттача дика вовзаш хилар «Старогрознефть» НГДУ Соколов Петр Михайлович.

— Тенна а лакха а ва из, цкъа бIаргавайначоа атта дагавохаргволаш, хIаьта вайзачоа дукхача хана вицлургвоацаш безаме, эхь-эздел долаш а ва, — аьлар управлене конторе болх беча пхьан кхалсаго. — Шийдег Iаген оамалген хьежжа дукха а дика а болх бу цо. Из тха эггара хьалха латтарех цхьа бурувдеттар, ремонтник ва.

Из конторе наггахьа мара нийслац. Еррига а хIана яц аьнна балха ха цхьаннахьа арахьа, бурув тохача е скважина тоаеча йоаккх цо, аьлар кхалсаго.

«Ястребиная» яхача моттиге № 117 йола скважина тоаеш яр из юкъе вола бригада. Бакъда, цига а вацар из. СменагIа а хинна, цIавахa салоIаш ва, аьлар цун новкъосташа. НаIарга а ваха ца вайзача, кхы цу наькъа гургвоацаш вар Соколов. СалоIаш волчара мишта хьоавергва из аьнна, йист хилча, из хийтта юхаозавала везац хьона. Хьо ше волча вахача дика а хийтта тIаэцаргва цо, аьлар цар.

Иштта нийсвелар со Соколов волча. НаIар тIара сигнал елча, цхьа массехк минут яьннача гIолла ниI хьайийллар конторе кхалсаго ма вувццара волча теннача дегIарча къонахчо.

Сона вийзар вар из вувцарагIа. Шек а воацаш цун цIи яьккхар аз. Иштта вIашагIкхийтар тхо.

Гуш дар из тхьайса уллачара гIаттар. Ше набарах ваккхар цунна новкъа хилара цхьаккха белгало яцар оалача дешаца а хьаша тIаэцарца а. Безаме вар Петр Михайлович...

Юкъера школа йистеяьккхача, вузе деша ваха а ца гIерташ, бурув деттача балха вахар из. Бурув деттача болхлошта юкъе хьалкхийнача цунна дуккхаза а хезадар цар балхах дувцаш. Хезадар из моллагIчоа булургбоаца болх ба, денал а хьинар а долча къонахчун гIулакх да, яхаш. Бурувдеттараш шоаш бахачара гаьнна арахьа лоа ца луш бIайха малх хьеже, догIа е лоа делхе, шелал отте бIу ца къожабеш болх беш хул яхаш дувцаш дуккхаза а хезадар цунна.

Шийна иштта бола болх булургбий хьажа лайр хIаьта кхийнача зIамсага. Юххьанца низткъала дар цунна дегI чIоагIденнача наха а хала бола болх бе, цIагIа воацаш, эри ара хила а. Цкъаза бе болх боацаш сахьаташ эттача, саготлора зIамсага. Дикка ха яккха йийзар цун цу балхага а буровой долча хьалага а вала, дIаIомавала. Цкъаза дагадохар сона сай хана бола кагий нах а санна со а дIахо деша ваха хила мегацарий аьле, яхаш дувц Соколова. Из уйла юхайоаккхар цун ше цу балха воагIача хана хиннача сога а булургбеций иштта денал хила деза болх аьнна хиннача уйлано.

Иштта дIаболабелар Соколов Петр Михайловича къахьегама никъ. Ше дIадоладаь гIулакх цIенхаштта дIадахьа соцадир цо. ДIаIомавелар, болх бе а коллективаца а. БоккхагIбараша хьехар дора, ца ховр хьалхадоаккхар, безам болийтар зIамсага ше хьалаьцача профессех. ЦIенхаштта уйла е ваьлар из ший белха, кIоаргагIа из бовза, боккхагIбарашкара хьаIомавала волавелар, хIаьта цар из хьал а лоацар, новкъостал а дора.

Цу тайпара караерзайир Петр Михайловича бурувдеттачун професси, йоккха говзал йола болхло а хинна дIаэттар, дуккхача шерашка болх беш хьабоагIараштa нийсса къахьегама толамаш даха волавелар.

Социалистически яхье хьалхара моттигаш яха волалу Соколов. Хьалхалаттараш бувцача каст-каста йоакх цун цIи. Бригадерча а цеха а коммунисташа шоай мугIарашка дIаэц хьинар дола бурувдеттар Соколов Петр Михайлович. Цо лакха лоаттаю ленински парте члена сий дола цIи. ТIеххьарча шин пятилетка план тIехкхоачашъеш чакхъяьккхай цо. Паччахьалкхено боккха мах баьб цун къахьегама. Цунна еннай Къахьегама Сийлен II-чен, III-чен степена орденаш. Иштта кайоалаш къахьег цо хIанзарча пятилетке а. Массаза а тIеххоачашду ше тIанийца социалистически декхар. Ханал хьалха йистеяьккхар пятилетка кхоалагIча шера задани.

Петр Михайловича доккха дакъа лоац партийнии общественнии вахара юкъе а. Из партгрупорг ва. Дукха шераш да цо из партийнии гIулакх кхоачашду.

Революционни перестройка ший дагалаьтта хIама санна хеташ тIанийцар Соколова. Дег тIа къувлаш дувц цо бригаде цу хьакъехьа хоалуш хувцамаш ца хулаш хиларах.

— Производственни план бригадо, хьалха а санна кхоачашъю, бригадера нах барт болаш, вIаши гIо-новкъостал де, эшача оарцагIбовла кийча ба. Къахьегама дисциплина чIоагIа я,—яхаш дувц цо. — ХIаьта фу хувцаденнад тха бригаде перестройка йолаеннача хана денз? Цхьаккха хIама а хувцаденнадац. Из бригада бехке йолаш дац, тхона тIера кулгалхой бехкагIа да. Масала, «Ястребиная» оалача моттиге № 117 йолча скважинана монтаж еш дар тхо. Трасана ши километр мара гаьна яц из скважина. Цунна монтаж еш оаха заявка еннаяр скважинана хьатIабоагIача новкъа жагIа билла аьнна, догIа дийлха лаьтта тIоададича, цига гIолла машинаш хьатIайоагIалургйоацандаь. Теркалданзар ший ханнахьа из тхона эша хIама. ДогIаш доладелар. Никъ бехар, низткъа хьатIауахача машинаша кIоагаш даьхар.

Болх соцам кхаьчача мара жагIа билланзар новкъа. Из ший ханнахьа ца биллар бахьан долаш, эшаш хинначул дукхха а дукхагIа билла бийзар жагIа. Цкъа-дале, из бахьан долаш шин кIирагIа баь баргбола болх бетташ доахаш а халагIа а бе бийзар, шозлагI-дале, дукхагIа жагIа буллаш зе а дир. Из хIама хилар кулгалхой бехкагIа.

Иштта дола хьовзамаш кхы а хул. Авареш а нийслу. Цкъа тхона енна трубовоз, кран болх аханенгахьа кхаьчача гIолла дIаяьккхар. Из бахьан долаш хала а йIаьхача хана а кулгашца болх бе бийзар тха. ХIаьта ах сахьата, сахьата баь баргбола болх бIарччача дийнахьа бир.

Иштта хул перестройка? Ханне а хилац. Дена хьатIаэттар Iа. ХIаьта тхога кхатила дахча а кIор а бацар.

Хила ма доаггIара къахьеген салаIен хьал деце а, мугIарера коммунисташ шоай декхараш кхоачашде гIерт, шоай бехктокхам бовзаш ба. Иштта бац цхьабола коммунисташ — кулгалхой.

Перестройка массане а хIаране а дулхах-цIех гIулакх да, чIоаггIа бехктокхаме хеташ кхоачашде а дезаш. Из нийса ленински никъ ба. Из бизза дIабахьа а беза.

Иштта я коммуниста Соколов Петр Михайловича уйлаш. Цо дика кхетаду перестройка дIаяхьара гIулакх, цунна духьала долчунца къовсам а лоаттабу.

Ю. ЮСУПОВ.

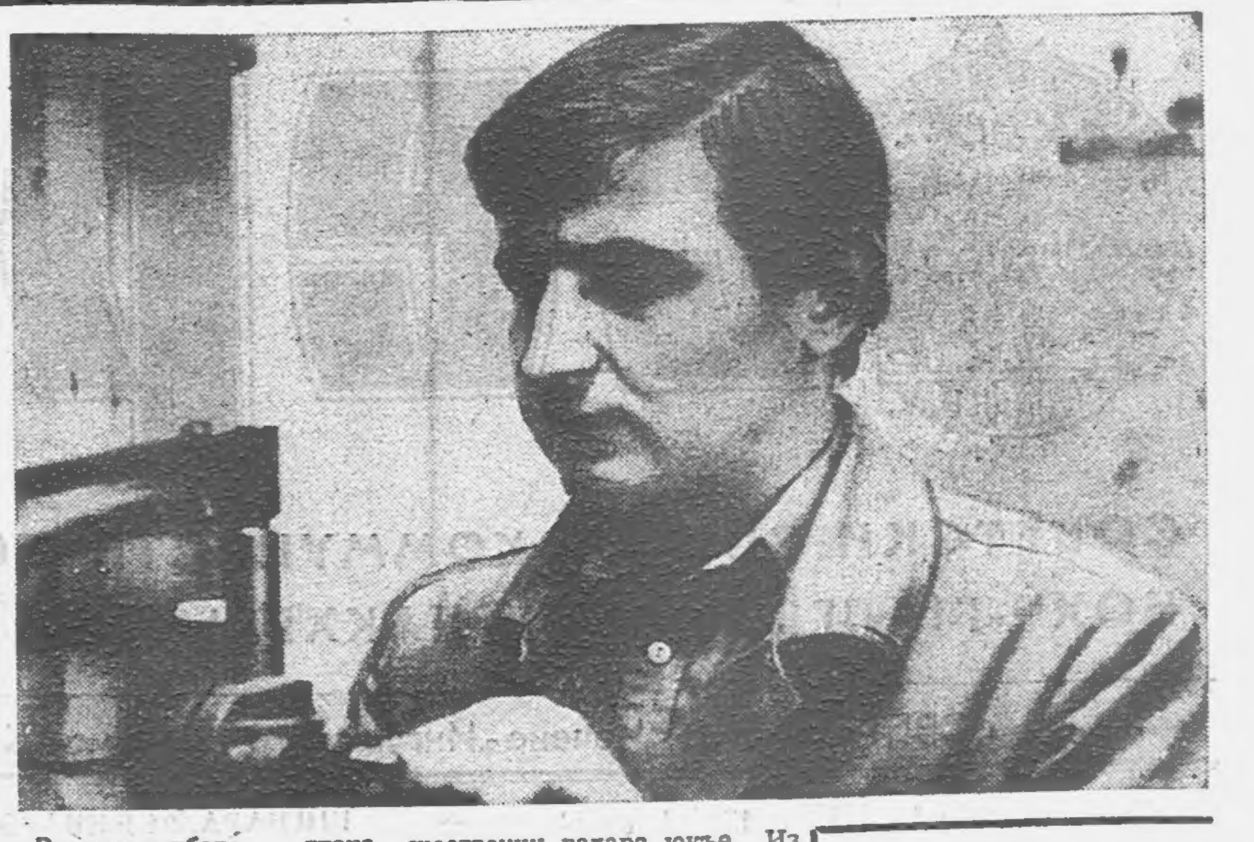

«Электроприбор» яхача Грозненски заводе дика вовзаш а коллективо сий деш а ва бархIлагIча цеха каркасо-сварочни участка электрогазосварочни оборудоване наладчик Вакулич Николай. Балхах дика кхеташ, нормаш хадданза тIехкхоачашъеш хьавоагIача цун къахьегам дуккхаза а совгIаташ телаш белгалбаьхаб.

Хьинаре дакъалоац Н. Вакулича цеха а завода а общественни вахара юкъе. Из цехови юххьанцарча партийни организаце секретарь ва, завода парткома членалла хержав, халкъа тIахьожама поста член ва. ЧIоаггIа теркам тIабохийташ а бехктокхаме лоархIаш а кхоачашду коммуниста Н. Вакулича ший общественни декхараш.

СУРТА ТIА: наладчик Вакулич Николай.

И. ПЛИЕВА сурт.

ЛоархIамечох—лоацца

Iилманхощца барта болаш

Укх тIеххьарча хана химически реагенташ хьаеча Карабулакски заводе кийч а яьй, юкъе а йоалаьй продукци хьаяра технологи эггаяьккха тоаяра тIаерзаяь йола массехк изобретени. Царех эггара маьхе яр йолаш санна лархIа еза химикометаллургически производствай продукташта йIовхала обработка ю реагент. Из изобретени завода специалисташа кийчъяьй «СредАзэнергоцветмет» объединене болхлощца цхьана. Цун авторашта юкъе ба завода керттера инженер В. Жидков, директора заместитель В. Горбаконь. Укх дих шера цу изобретене бенна пайда миллион сом гаргга ба.

Толаме чакхдаьннад иштта коача продукт хьаеча реакторни блока балха эффективность айяра тIадерзадаь промышленни тохкамаш. Кхыдар ца дийцача, цу кердачо новкъостал ду 10—15 процент бийдала кхомбе. Соахка цу изобретене 70 эзар сома маьхa цIена пайда беннаб. Цун автораш — завода специалисташи «СевКавНИПИнефть» института Iилманхо В. Шаулови.

ХIанз юкъейоалае кийчъеш я керда изобретени — коача продуктана тоIадаьда феца обработка яр. Цо а аьттув лургба реагентий дикал лакхъе.

Соахка хилар изобретательийи рационализаторийи Ерригсоюзни общества ворхIлагIа съезд. Мишта накъабахар цунна заводера говзанчаш? Цар кийчйир 23,7 эзар сом пайда бу массехк рационализаторски предложени. Из деча хьинаре дакъа лаьцар предприяте керттерча специалисташа, контрольнотохкама приборий цеха начальника В. Кузина, промстокаш йоагаеча установка начальника Г. Юшкова, слесара С. Федякина, керттерча энергетика А. Павлова, кхычар.

Шеко яц, заводе даьча тохкамаша дIахо йодача хана а къахьегама толамаш даха аьттув лургхиларах.

А. СИНЧИНОВ.

Халонаш йисай

Укх тIеххьарча хана Н. Анисимова цIерагIча НГНПЗ кIув хьабеча установка коллективо шозза лакхъяьй ший къахьегама овсарле. Из дувзаденна да водорода поставкаш елга тоадаларца.

Цул совгIа боккха лоархIам болаш да укхазара дукхагIбола болхлой лакха квалификаци йолаш, шоай гIулакх тIехдика довзаш хилар а. Царех ба цу установка начальник Т. Блохина, болхлой А. Ирезнев, Д. Козак.

— Нах-м шоай хьинар кхоца деш къахьегаш ба, — аьлар механика Сергеев Анатоле. — Бакъда, болх кхы а овсарегIа чакхбаккха новкъарле ю бахьанаш хIанз а кIезига дац. Керттерча даькъе из дувзаденна да Г-43-107 яхача комплекса хьачулу бийдал стандарто дIа ма деххара йоацаш хиларца. Цо толхабу приборий болх. Цул совгIа аьттув балийтац зене йола хIамаш феца, лаьтанца дIа ца уйташ юстаръяха. Цудухьа леткъгороде баха нах.

Кастта эксплуатаце дIалургья Г-43-107 яхача комплекса водородни установка. Ший ханнахьа де деза балхаш ца дой, кхы а кIоарглургда наькха унахцIенонна зене дола уж гIулакхаш. Цудухьа мело ца еш никъ бехка беза царна.

З. АЮБОВ.

Iалама зене да

Советий Iаьдал эттача хьалхарча шерашка Iилманхошта хьалхашка эттадар ер хаттар: малагIча наькъаца дегIайоалайча бакъахьа да Нохч - ГIалгIайчен энергетика? Цхьабараштa бакъахьа хетар бокха низ бола йIовхала электростанцеш хьалъяр, вокхарна гидроэлектростанцеш дикагIа хетар. Юххера а хьалхарбараш котбаьлар...

ХIанз йIовхалъэлектростанцей низ сихха дегIабар бахьан долаш, тоъал дукхагIа хиннад цар Iалама деш дола зе. ДIахо ла йиш йоацача кхаьчад гIулакх. Цудухьа ха хьатIакхаьчай хьалха хинна уйлаш хаьдда дIа а яьха, кердача тайпара из дош къоастадара.

Шаьра гуш да, сага а Iалама а зене йоаца электростанцеш хьалъелта лоархIаме проблема а хинна дIаэтталга. Укхаза хьалхарча даькъе да энергетика предприятех бизза пайда эцар, ресурсашта кхомбар, цу хьакъехьара мероприятеш цахаддаш чакхъяхар.

Республике долча долхача хиша яла йиш я миллион киловатт-сахьат совгIа электроэнерги. Цхьабакъда, цу наькъах лоралуш пайда эца беза. Хиш тIа хьалъе еза зIамиген юкъереи гидроэлектростанцеш. Йоккхий энергетически предприятеш Iалама зене я. Царна аьнна хьалъяьча плотинаша Iоадеча хиво дукха лаьттаж, даьгIенаш, хьунаш хьулаю, хаоттама хьалаш хувц. Масала Волга, Днепр, Дон яхача хиш тIа хьалъяьча электростанцеша 2 миллион гектар лаьтта юртбоахама производствана юкъера даьккхад. Туркмене из боарам кхы а 50 процент лакхагIа ба.

Цудухьа эшаш йий-те аьна хет Орга яхача хи тIа хьалъе лаьрхIа боккха низ бола Цилхойски ГЭС? Цу чоалханеча объекта когаметта хьалйича бакъахьа яц-те зIамига массехк гидроэлектростанци?

И. БАШИРОВ.

Энергетикий толамаш

ШийтталагIча пятилетка кхоалагIча шера декхарех дика лоархIаяьй № 2 йолча йIовхалъэлектроцентрала коллектив. Масала, цун хьинаро аьттув беннаб 1988 шера, шу хьалха хинначунца нийсдича, 19300 эзар киловатт-сахьат дукхагIа электроэнерги яккха, йизза кхоачашъяьй промышленнии юртбоахамен предприятешта, кхыйолча объекташта, бахача наха электроэнерги. дIахецара план.

Ший хьашташта эшача электроэнерге боарам лохбе гIерташ хьайоагIа укхазара коллектив. Тайп - тайпара гIулакхаш а даь, из кхояьй 1200 эзар киловатт-сахьат. Оттаяьча заданега хьежача, 2,5 процент дукхагIа пайда эц доагорах. Цу тайпара дикалгахьа дола масалаш кхы а да.

Овсаре къахьегарца белгалбаьннаб укхаза Канарский Алексейи Хаснев Салмани керте латтача бригадай болхлой, электромонтераш Лосев Григорий, Янников Михаил, приборист Степанченко Юрий.

Х. СУРУДЖАНЦ.

Хьаьнала къахьегаш, ший декхараш хадданза тIехкхоачашдеш хиларах коллективе сий деш а лоархIаш а я Надтеречни районерча Знаменски винзавода чхьагIар доаккхача цеха болхло Бибулатова Хализа. Из бригада совета член я. Дика къахьегарах цунна сийлен грамоташ тийннай, премешца белгалъяьхай из.

СУРТА ТIА: Х. Бибулатова.

М. САИДОВА сурт.

Тхога язду

Хьинар дола саг

Дукха ха яц Орджоникидзевски станице быткомбинат йилла. Укхаза кулгалдеш ва Плиев Алихан. Цун болх дика тоабе гIерташ хьавоагIа из. Наьха хьашташ дикагIа кхоачашдара эша хIамаш ший ханнахьа хулийт. Из бахьан долаш болхлой тарлу дика толамаш даха. Быткомбинате болх беш дукха цехаш я. Цхьан цехе хьаю пальтош, кочамаш, кхыдола маIача наьхен кхалнахен барзкъаш. Цехашта юкъе белгальяьнна я № 1 йола цех.

Цеха бригадир я Юрина Лидия Михайловна. Цунах лаьца партийни организаце секрeтара З. Дзейтовас аьлар: «Ше болх беча хана денз дика къахьегаш, болхлошца Iимерза йолаш, кердача болхлошта хьехам дIалуш хьайоагIа Л. Юрина.

1986 шера тIехдика дийша, чакхъяьккхар Юринас № 26 йола Грознера технически училище. Цул тIехьагIа болх бе хьожайир из Сунженски быткомбинате. Балхах дика кхеташ йола къона саг цехе мастералла оттайир. Из болх баьб цо 18 шера, толамаш а даьхад.

Белгалдаккха деза шера цу цехо шийна хьалхашка латта декхараш дика кхоачащдаь хилар. План хIара бетта 1200 сома продукци (тийга хIамаш) арахеца йолаш 1400—1450 сома дика продукци арахийцай.

Цехе болх беш виъ саг мара вац. Уж ба Михтикъян Роза, Зангиева Антонина, Хучбарова Зара. Ший план хIара бетта 120 процент кхоачашъеш хьайоагIа из коллектив. Толамаш дахара цхьа бахьан да коллектив барттайна хилар.

Сунженски быткомбинате цIи хеза, лоархIаш, езаш я Юрина Лидия Михайловна. Из дукххаза белгалъяьккхай социалистически яхье толамаш дахарах премеш, грамоташ, знакаш луш.

Л. Юринас кулгалдеча коллективо дIадахача 1988 шера йола план кхоачашйир 25 декабре.

Т. ХАШИЕВ, хьехархо.

Историе оагIош

РЕВОЛЮЦИОННИ ТРАДИЦЕШ ДIАХОХЬОШ

Къеча лоамароша-гIалгIаша бокъонца хьаллаьцар керда дена советий Iаьдал, цIий Iо а мехкадеш лира къовсам дIаболабир дукхача иттшерашка шоашта Iазап лоаттадаьча паччахьа Iаьдала къаьнара порядкаш юхаметтаоттаяра тIехьабараштa духьала. Хьал-рузкъа доацаш, къе-миска воаллаш хиннача хIара сага, моллагIча, къамах из вале а, дег тIара къоабалдора шоашта сапаргIато, кортамукъале, сага бокъонаш, ваха лаьтта, яа сискал, кхыйола паргIатонаш яхьаш дена керда, халкъа Iаьдал. Цхьабакъда, из геттара гоама дар дика хьалтаро а йолаш, бIаьхий бараштa.

ДукхагIбола гIалгIай къемиска баха ахархой хиннаб, цудухьа дег тIара къоабалдеш хьаллоацаш хиннад цар большевикаша кулгал а деш, шоай мехка кхаьча керда болхлой-ахархой Iаьдал. Из лоалуш дацар къаьнарча Iаьдала тIехьа болча кIайказакашта. Цудухьа «юрта баьша бараштa кхетам бала» лаьрхIа хиннад цар. Полковник Бичерахов керте а латташ, Шолжа, Тийрка, Ставрополa кIайча казакий хьалдолашагIа дола дакъа, турецки фронтера цIабаьхка казакаш-дошлой, иштта кхыдола контрреволюционни низаш кхота а денна, хьалхе шоайла къайлагIа барт а баь, мятеж гIоттае лаьрхIа хиннад кердача Iаьдала духьала. Долче, эггара хьалха цар тохаш йола хIама кхета езаш хиннай казакий доазошта эггара гаргагIа уллача гIалгIай юрта — Пхьилекъонгий-Юрта. ЛаьрхIар кхоачашде беннаб уж 1918 шера январь бутт бекъалуча хана.

Сатоссача хана тайжжа, къайлагIа тIаболабеннаб уж юрта. Лоалахоша цхьаккха тийша болх берг мичаб шоашта, аьнна дог тийша хиннача гIалгIаша цхьаккха ха оттадеш хиннадац шоай юрташта гонахьа, хIаьта из дика ховш бар кIайказакашмятежникаш. Цудухьа бухь билла чухьийлхаб уж юрта, хIаьта пливецашта ховш хиннадац шоашта дов дахьаш бIаьхий бараш боагIалга, цар юрта йистера 2—3 цIан аьла токхораши хьаллоталдалцца а топашца дов доладалцца а.

Низболаш, лакха организованность йолаш, фронташка тIом бе Iема моастагIа вар пливецашта чухьалхар. Юрта юкке гIолла чакхбоалача машиннаькъах боккха пайда а эцаш, из хьаллоацаш дIа-юха лелар кIайказакий бронепоезд. Барсуки яхача юрта кхаччалца тIехь дIа а ухаш, доккха зенаш дора цо юртхошта.

Ювлача топий таташ а юрта кхайкархочун Осканов ИсмаIала оаз а дIахеза юххьанца шоай ков-карташкара чухьа дувхача барзкъашца аралийлхар 18—20 саг. КIезига шоаш бале а майрра моастагIчоа духьала контратаке бахар уж. Дукха ца говш бе топаш, шалташ а йоахкаш аралелха болабелар набарах бовланза бола кхыбола юртара нах а. ТIехьагIа, тIом сеца дикка ха яьлча, Пхьиекъонгий - Юртарча кашамашкарча дакъашца тIом беш хиннад, тхо, яхаш шойла беган беш хиннаб кIайказакаша.

Сихха дIахезар кхыча гIалгIай юрташка кIайказакаш Пхьилекъонгий-Юрт яккха чухьийлхаб, аьнна хабар. Дехьара а сехьара юрта вугача новкъа гIолла хьагучабаьлар Барсукера, Аьлти-Юртара, Гамурзиевера, ГIазе-коара оарца боагIа гIалгIай говрбаьреш. Цхьабарий говрашта тIатилла нувраш, кхыметтел талбаш а яцар, цхьабакъда хIаране бе йоаллар топ, юкъагIа хьоарчаяь гIапаш. Шоаш юрта хьакхоаччаше а наьха коа-карташка шоай говраш дIачу а лехкаш, сихха дIаувттар нах атаке болхарий мугIарашка.

Пливецашта а оарца хьатIабаьхкача наха а доккха зенаш дора кIайказакий бронепоезда, цудухьа из соцае, аьнна, массехказза рельсаш вIашагIъяьхар наха, бакъда бронепоезда тIарча салташа сихха юхаметтаоттабора никъ. ТIеххьара а цхьаннена, харт аьнна, дагадехар Карабулаке вуга никъ кIезиг-дукха мухалегIа гIолла Iочубодилга, тIаккха тIоех хьалийзза йола вагон дикка лаьлла чухийцар наха. Станце дIачукхоаччача хана тIа а кхийтта чухоарцайнр цо бронепоезд.

Наха цхьаькха новкъарле еш вар Карабулакерча доккхийча кашамашка хьулавенна вагIа снайпер. Цо тох-тохаш йола топ меттахьа еттaлуш, дукха нах юкъара боахар юрт лораерий мугIарашкара. Цу ханна хьакхьачар большевикий оагIув хьаллаьца вола паччахьа хана эпсар-артиллерист хинна Мальсагов Оарцхо. ШозлагIа цо ший йоккха топ техачул тIехьагIа дIалекъар снайпера топа оаз. Иштта цу кашмашка латтар огневой точка. Оарцхос шозза-кхозза йоккха топ цига техачул тIехьагIа хIама юхе ца юташ йохайир из.

Белгтала ала деза: эггара хьалхара оарц Барсукера кхаьча хиннад Пхьилекъонгий-Юрта. Цун бахьан да Барсуки яхача юрта революци яьннача хьалхарча деношка денз, Белакиев Мухьмад керте а латташ, цIеча партизаний отряд вIашагIъелла хинналга. Паччахьа эпсар хиннача цунна дика йовзар тIема тактика а стратеги а, йоккхий топаш а пулеметаш а санна дола герз. Из отряд вIашагIйоллар дагадехар а цунна юкъебахийта нах хьакъоастабаьр а хиннав хьалха Владикавказски оалаш хиннача машиннаькъа чрезвычайни комиссар Чабиев Эгло. Цу партизански сотнена чубоагIаш хиннаб М. Куриев, Г. Хабриев, Ц. Хабриев, С. Дзортов, Х. Мальсагов, А. Богатырев, С. Котиев, М. Зязиков, Б. Куриев, К. Дзортов, М. Альтемиров, иштта дукхха кхыбараш. Отряд вIашагIйоллача юкъа а, цул тIехьагIа а дукххаза хиннав цу юрта Владикавказера большевик Остапенко Илья Васильевич, Дика дагавоагIа сона из, хIана аьлча цунца вIашн чIоагIа бувзам болаш, революционни болх цхьана беш вар Долакха-Юртарча ревкома председатель хинна са да. Доккха гIо дир цо из тIом лаьттача хана, йоккхий топаш, пулеметаш а яйта. Иштта Назранера оарц доаладеш юрта баьхкар Назрановски ревкома членаш Б. Костоев, М. Алиев, Ю. Албогачиев, кхыбараш.

КхоалагIча дийнахьа шеаравьннача Карабулаке юхачувеллар моастагIа. Цу юкъа шийна могар дир къеча казакий отряда командира Дьякова из дов дужадара а Асснискера станичникаш тIема юкъе ца бахийтара а, шин юртарча лоалахошта юкъе машар бара а.

Из дов дижачул тIехьагIа массехк бутт баьлча юха а геттара чоалхане хьал эттар ГIалгIайчене 1918 шера бIаьсти. Юха а мятеж а гIоттаяь кIайказакаша дIалаьцар город Владикавказ. Эггара хьалха чухьаьлхар уж гIалгIай полка доалахьа хинна беррига тIема гIирс дIабаккха, аьнна. Цхьабакъда, из лорабе битача гIалгIай партизанаша юхатехар моастагIий. Шоай синош ца кходеш духьала латтар уж контрреволюционераштa - мятежникашта. Шоашта баьча гонах чакх а ваьнна, массехк саг кхаьчар гIалгIай юрташка из унзара хоам бахьаш. Россе Къулбехьен Чрезвычайни комиссара, В. И. Ленина викало, гIалгIашта чIоаггIа дукхавезаш хиннача партийни кулгалхочо-большевика Серго Орджоникидзе гIо де городе яхийтар къеча гIалгIай-ахархой викалех вIашагIтеха йола отряд. Подвалаш чу хьулабенна, шлангашца чуухийтача хиво садукъаш латта, моастагIчоа майрра духьала тIом беш хинна дийна бисараш кIалхарбаьхар отрядо, го баь кIайбараш юха а тохаш. ШозлагIа цу бIаьсти Владикавказе яхар из отряд болхлой отрядащца цхьана горски республика кулгалхой, царна юкъе Серго Оржоникидзе ше а волаш, мятежникех-бичераховцех кIалхарбахара. Къеча, къахьегама гIалгIай-ахархой цу денала беза мах баьб Г. К. Орджоникидзес. Цо аьнна хиннад. «...хьалгIайттар гIалгIай, лоаман халкъий из авангард, царна тIехьааттар, шоай хьинарца айттабеце а, цхьабакъда, мичча бесса бале а, шоай дегабезамца, беррига лоамарой...». Серго Орджоникидзе моллагIа задани шоай синош ца кходеш кхоачашъе кийча хиннаб гIалгIай къахьегамхой уж революционни тIемаш лаьттача хана. Из белгалдоаккхаш городе Владикавказе хинна Терски областа къахьегама халкъий V-гIа съезд хьаеллача хана Г. К. Орджоникидзе аьнна хиннад: «...IV-ча съезда болх йистебоалача хана хIанз-хIанз хIалак хургда-кх вай, яьха ха дагайоагIа сона; воай низех вай бIубенна доаца ха яр из, вайна тIехьа а ца бовлаш, вайгахьа кIал гIолла хьахьийжа ха. ХIаьта Советски Iаьдал ше цхьаь дисад-кх, аьнна массанена хийттача хана зIамига гIалгIай халкъ деррига а гIеттар Советски Iаьдал лорадара. ДIахо йоа воай кхелаш мишта хургья вайна ца ховча хана духьал цхьа гIалгIай къам мара тIехьаоттанзар вайна, юхатIехьашкахьа а ца хьежаш».

Цу цитаташа къаьгга тешал ду цу революционни шерашка гIалгIай къахьегамхоша леладаьча турпала гIулакхашта.

Иштта цунна къаьгга тешал деш я 1919 шу долалуча хана хинна кхыйола лоархIаме событеш а. Царех керттерчарех цаI — деникиний бIуна духьалъоттар.

Кубанера, Ставрополера, Донера хьатIадоагIаш хинна Деникина эскар хьатIакхаьчар ЦIеча ГIалгIайчен доазон тIа. 1919 шера 1-ча феврале гаргагIертар эскар тха Долакха-юрта. Беррига юртхой духьалъайттар бIуна, из чакх ца балийта уйла йолаш. Шоашта духьале а ца еш, Владикавказера Грозне бода машинникъ дIалацара Наьсаре дIачудахийта тхо, аьнна ультиматум яйтар гIалгIашка кIайгвардейцаша. Из ультиматум тIаэцанзар гIалгIаша-ахархоша, «Ак» аьлар деникински парламентарага. 2-ча феврале IуйрIина Долакха-юрта атака йир кIайчар. Моакхаз санна духьалъэттар долаковцаш. Царна гIо дара Грознера хьалъенаяр болхлой рота, Владикавказерча пехотни школа 200 саг цIе курсанташ, черсий дошлой эскадрон. Юрта йистте яьхача окопашта 1,5 километр мара гаьна йоацаш уллача Зильга яхача хIирий юрта латтар инарала Геймана штаб. ТIехьашкахьара чухьалхара юрта го бе, аьнна хьаболабеннача инарала Ляхова дошлошта духьалъяхар 200 саг чувоагIаш хинна черсий эскадрон. Дикка зе а деш, юхатехар цо кIайбараш. Деникинцаш гIалгIай территоре доазон тIа ца бовлийташ 2-ча февралера 8-ча февралага кхаччалца, бIарчача кIира царца лира тIом лоаттабир гIалгIай цIеча партизанаша.

Цхьабакъда, низаш а тIема кхоачам а цхьатарра дацар, цудухьа де хIама а доацаш, чакхбовлийта бийзар деникинцаш. Наьсаре дIалаьцар цар. Цхьа ха-юкъ яьннача гIолла Советски Iаьдалца тIом бара бIарчча полк вIашагIйоллилга дIадийхар гIалгIашкара, хIаьта гIалгIай къахьегамхоша из шоай амар кхоачаш ца даьчул тIехьагIа, лира тIом беш, нах боабеш, юхе хIама ца юташ йоагайир цар гIалгIай юрташ Сурхотlен Энажкъонгий-юрти, иштта а къемиска боахкача гIалгIашкара-ахархошкара низагIа йоккхий контрибуцеш гулйора. Из хьал лаьттар бIаргчача шера совгIа йолча юкъа, 1920 шера бIаьсти хьатIакхаччалца. Цу цхьан хана ма даггара лохаш бар цар революционераш - комиссараш, царна юкъе Россе Къулбехьен Чрезвычайни комиссар Серго Орджоникидзе ше а волаш. Цхьабакъда, лоамашка тешшаме дIахьулабьбар уж гIалгIаша. Къулбаседера хьабоагIача ЦIеча бIуно а Астраханера денз хIамаш етташ наступлени еча 11-ча ЦIеча эскаро а тIехьашка ца баьлча барггбоацача баьхар деникинцаш, IоцIендир царех гIалгIай а лоалахарча кхыча халкъий а лаьтташ. МоастагIчунца лоаттабаьча тIем тIа гIалгIай къахьегамхоша гойтача деналерча, турпалерча гIулакхашта Iалальмате боккха мах беш хиннав Россе пролетариата баьчча В. И. Ленин а.

Вай дакъа лакха лоаттадаьд шоай къаман сий, Советий Iаьдал бахьан кходаьдац шоай синош. Из цIаккха дицдалийта йиш яц къона хьалкхувш йоагIача тIехьено, дIахокхахьа еза ноахалий турпала традицеш.

У. ДАХКИЛЬГОВ, Граждански тIема, къахьегама ветеран.

Письмо кепатеха деце а...

Редакце почтаца дар Аьлти-юрта Гойгова цIерагIча улицагIа вахача пенсионера Х. Г. Гамурзиева яздаь письмо. Воккхача саго халахетарца дувцар Назрановски горгаза бехкагIа пийшк хьаллотае йиш йоацаш ше виса хилар.

Цхьа лоадам боаца оатхал ца хиларагIа массехказа горгаза кулгалхошта а аварийни служба лелаечарна а тIаваха везаш хилар Хаматхан.

— Цул совгIа, — йоахар авторо, — соахка а иштта кегар лелабир сона цу службас.

ХIанз Х. Г. Гамурзиева газови пийшкаш тоаяьй горгаза службаша. Цун пийшкаш лерттIа болх беш я. Боараме хьакхоач газ а.

«Сердало» газета редакцена из гIулакх чакхдаьннад аьнна хетац. Бакъахьа хургдар воккхача сага бохам баь хиннараш, из массехказа хьал-Iай ухнийташ, лоадам боацача бахьанах цунна хьовзам баьраш бехктокхаме эзача.

Иштта эшаш да укхаза наьха заявкаш дIаязъеча боагIа лостам лелабар а. Х. Г. Гамурзиева ше хьалха яьй яха заявкаш а корайоагIаш яц журнала тIара Горгаза кулгалхоша уйла е еза цу тайпара гIалаташ цу дувлийтарах.

Вай лоалахой болча

ДОТТАГIИЙ ТОЛАМАШ

Бе-бе мовхьаш дIа-са кхухьаш ХIирийчен наькъашка гIолла грузовой автотранспорта Орджоникидзевски цхьоалагIча производственни объединене дикагIболча водителех цаI Джанаев Сулико Тоевич (сурта тIа) лелаш вола ткъаь итт шу совгIа ха яьннай.

Коллективе ше болх беча дуккхача шерашка ший адресагIа хIама аргдола цхьаь цхьа моттиг нийсъялийтаяц цо.

ДикагIвола водитель а хьокхам луш вола болхло а из хиларах тарра, кулгалхоша из хьожаваьв республике цаI мара йоацача, Сийлахь-боккхача Даймехка тIема ветеранашта лаьрхIа йолча, Орджоникидзевски Горплодоовощеторга № 29 йолча тика хьашташ кхоачашдара. Тика болхлой чIоагIа раьза ба цунна, хIьата хьалха фронтовикаш хинначар баркал йоах цунна шоай йоакхо еш а дог эцаш а из хиларах.

Г. ГУЗЯ сурт.

Тедтоев Иван Семенович—Эльхотово яхача юрга сийлен гражданин. Шовзткъеи итт шу совгIа ха яьннай из ленински коммунистически парте мугIарашка вола. ТIема ветеран Иван Семенович иштта ва Кировски района ветераний Совета член а. Каст-каста вIашагIкхетараш хул цун района кагирхоща, хьинаре бу цо царна тIема-патриотически кхетамбалара болх.

В. КУБРАКОВА сурт.

Тхона доттагIало гIо ду...

Социалистически интернационализм - советски наьха эггара сийрдагIа йола оамалхьахиннай Сийлахь-боккхача Октябраца цхьана. Духхьал парте кулгал а деш, котдаьннача халкъо социализмагахьа дIаахара ший никъ дIаболабенна ха лоархIача юкъа кердача тайпара хьабелгалъяла йолаелар «цаIболча дезала оамал» а толамий шерашкен халонаш ла езаш хиннача юкъан вайна гIо деш хинна ленински доттагIал а. Тхона. докхагIдолча ноахалий наха, дика ховш да мел дегаш дIоахдеш дар вежарашхарча халкъий гаргало йолга, царца духовни гарга вай долга хоалуш хилар. Иштта хиннад даим а аз дакъа лоацаш хиннача, мохк дегIакхувлара ерригача этапашка.

Цхьабакъда, къаьсттача хьисапе даим а дагалатт сона Сийлахь-боккха Даймехка тIом лаьттача шерашка гучаювлаш хинна интернационализма белгалонаш. Ткъеста шу мара кхачанза а волаш, Сталинградски тIем тIа дакъа лаца вIаштIехьдаьлар са — из болабелча денз чакхбаллалца — йоккхача топа командир а волаш. Дуккхача къамех латтащ яр тха 203 стрелкови дивизи, цун мугIарашка тIом беш бар са мехкахой а, кхыча халкъий викалаш а.

Цу хана дерригача дунен тIа мукIарал деш дар тIема кхел дукхача даькъе Сталинграда юхе къоастаергхиларах, хIьата цунца дувзадена, фашисташа халкъаш шоашта лоалла оттадергда е оттадергдац тийша хиларах а. ХIьата из бахьан долаш къаьстта ира хоалуш дар вай эскара доакъашка интернациональни вошала хьал а.

Духхьал тха бархIагIча батарее цхьана тIом беш бар вай мехка дукхача къамий викалаш: эрсий, украинцаш, белорусаш, гIалгIай, нохчий черсий, хIирий, жугтий, эрмалой, азербайджанцаш, татараш, марицаш, кхыбараш. ВIаши шоайла дика вовзаш вар хIаравар, ший тIема новкъостах чIоагIа бIуболаш а вар хIаравар. ХIьата кхыча бесса гIулакх хиннадаларе мишта эшавергвар оаха тхоай лирагIа вола моастагIэгитлеровски фашизм. Теркам тIаозаш дика хIама дар тха батарея тIа йиъ йоккхача топа командираш: украинец, хIири, эрсе, азербайджанец хилар а. Цо ший тайпара белгалдоахар йизза нийсхо а дукхача къамех латтача Даьхен кхелех цхьатарра нийса бехктокхам а хилар.

ХIьата мел доккхал дора оаха тхоай военачальникех-генерал-лейтенантах В. И. Кузнецовх, генерал-лейтенантах Д. Д. Лелюшенкох, тIехьагIа арме инарал, Советски Союза шозза Турпал хилар цох. Оборонительни плацдарме цхьа гIа тIехьашкахьа ца боаккхац лоаттадаь тIемаш а, вай эскара доакъой цIи хеза йола контрнаступлени а — из деррига а дицлургдоацаш дегчу дижар. Со чIоагIа тийша ва: моастагIчоа духьалъотта, котало яккха, духхьал цхьан герза низо гIо даь ца Iеш, из де аьттув баьннаб вай советски халкъаш чIоагIа кхотаденна а доттагIал долаш а хинна хиларо. ХIанз вай хана цу доттагIала масалаш хьагойташ ба вежарашхарча Афганистане гIулакх деш бола бIухой-интернационалисташ а. ХIьата оаха, Сийлахь-боккхача Даймехка тIема ветеранаша, доккхал а деш, чIоагIа сийду цар, майрал а денал а шоашкара гойташ, уж чакхбоалаш латт социалистически интернационализма тешаме хилара вай ноахалашта юкъера цIаккха хадаргбоацача бувзамах.

А. БИЧЕГКУЕВ,
тIемен къахьегамен ветеран, 1942 шера денз КПСС член.

Арендеи болхлои

Аренда. Тахан из дош хьахозаш да массанахьара а хIаранегара а. Вай гIулакхацарча лексикана юкъе а дайойтача вай уйлай а, хIьата ха, эггара чIоагIагIа сагото иштта социалистически экономика хьалах, эргальнагIа йолча экономически отношеней кIийлен тIа из юхаметтаотталра наькъех дувцача хана ирденна латтача къовсамий а юкъмоттиге тIагIертта хьахозаш я цун оаз.

Тахан кIезиг-дукха уйла е ловргдар сона арендни подряд караерзаяра духхьашхарча урокех, къахьегама коллектива гIулакхашта а цун вахара а, совхоза болхлоша кхоачашдеча гIулакхашта а цар дог- безама а цо еча влияннех.

ХIаа, кхоачашхиннадаьна хIама да тха совхозе аренда юкъейоалаелга, хIьата из юкъе а йоалаьй кара а ерзаяьй эггара керттердарех лоархIаш долча юртбоахама производства доакъошка.

Доахан дулха кхоабаш хиннача, боахам да хиларал совгIа, аз-м нийсагIа аргдар, пункта база кIийлен тIа «Дигорский» совхоз вIашагIъелла деррига а шн-кхо шу мара дац. Духхьал цун фермашта ши эзар гектар кхаш хьатIатехачул тIехьагIа мара хьахиланзар укхаза бокъонца бола боахам, хьавIашагIкхета йолаеланзар цун коллектив. ХIьата геттара боккха лоархIам бола хIама дар перестройка дIайоляьчча хана из вIашагIйолла йолаь хилар. Производственни подразделенеш вIашагIйохкача хана уж боахама расчетагIен подряда тIен хила еза е езац яха хаттар оттанзар тхона хьалхашка. ХIьата эргаьннагIа а тхона дикагIа товш йола а къахьегам вIаштIехьбаккхара форма — аренда — коллективо хьаллаьцача, тешшаме гаранти а хинна дIаэттар тхона боахама расчети подряди.

Цхьабакъда, цу ший тайпара долча хьалашка а Кацанов Тамбе дезало денна масал ийшар хьайбаш леладерий, боахама кхыча доакъашкарча болхлой теркам арендни подряда тIабахийтара, цунца массавар а хьашт долаш хилийтара. Цу дезало совхозни фермера аренде хьа а ийца ший коа-карта дIахийцар бIаь хурск. ВорхI бутт цул тIехьагIа баьлча расчетни мьхах совхозага цо дехкар 100 центнер дулх, шоаш хьанйдаьча доакъарах, ветеринарни обслуживани ярах, совхозо шийна даьча кхыдолча гIулакхех доагIар дIа а денна, шийга хьакхьача ахчах юхедиса 2900 сом шийна дитар. ТоъаI ахча хьахилар хьакхий дулха расчетни мах паччахьалкхен закупкай маьхал тIех хиларах, из бахьан долаш совхоза а дикка хIама дисар цох.

ХIьата массанена къаьгга гуш а хьокхам луш а долча цу гIулакхах хьабаьнна пайда малагIа ба шоашта хайча духхьал къаьст-къаьстача дезалаша совхозаца арендни бувзамаш тесса ца Iеш, шоайла дага а ювлаш, хьакхий-товарнии шурий-товарнии фермай бIарччача коллективаша а аренде хьанйдужан доахани, производственни помещенеш, иштта кхы дIахо дар. ХIьата кастлашха арендаторий коллективашта шоашта юкъе а хьахул кагегIйола, зIамагIа специализаци йола звеньяш. Царех цаI шурий-товарни ферме вIашагIъеллай скотникаша А. Медоева, А. Ботаева, С. Калабекова. Дулха кхаба дIанйцад цар 200 Iасилг. Кердача хьалашка болх, дIаболабаьча хьалхарча бетта а царна карагIдаьлар дийнахьбуса тIакхета дозал 560 граммага дIакхоачаде, шоллагIча бетта — 650-нега, хIьата тIехьагIа 780 граммага. ХIанз, Iан хьалашка, из тIакхета дозал килограммага дIакхоачаде чIоаггIа дош деннад цар, хьалхагIа, тха боахам доахан кхабара специализаци йолаш хиннача хана а тIехь, цIаккха ца хинна хIама да из.

Тха фермашкара аренда формаш тIеххьара хургьяраш малагIаш я тахан оалалургдац сога. ЦаIйола производственни подразделенеш санна йола, йоагI-йоагIа коллективаш - арендатораш хургья уж кооператорий ший тайпара йола кооперативаш, вешта аьлча дезалий е кхы тайпа, кагегIйола арендни звеньяш уж хургья, хац сона. Из дош вай къахьегамхой дийнача практико ше, цар коллективни опыто, сакхетамо къоастадича бакъахьа да. Сона хетачох кIала кIийле йоацаш а бокъонца уйла яь а, оалаш ма дарра, могадеш да керда экономически отношенеш, корзагI а ца довлаш, юкъейоалаелга, цунца цхьана, из гIулакх кхоачашдеча даькъе фийла а долаш, хьалхадувла а ца гIерташ, мичча тайпара бале а низ тIа а ца лоаттабеш.

Тхона боккха лоархIам бола хIама да духхьашхара гIа баьккха хилар а духхьашхарча урока опыт караерзаяр а. Фуд цо хьехаш дар? Эггара хьалха из да, ше хьалтIаваьнна, производственни машина ерргга механизм бIарггаго къахьегамхочоа аьттув луш долча лагIа санна лоархIам болаш аренда хилар, хIана аьлча, цунга даим а яхаш ма хиллара, цу механизма винтик я из, арендас аьттув лу цунна цу машина болх кIоаргагIа бовза, цу балха маIан а лоархIам а, хIьата иштта цига ше дIалоаца моттиг малагIа я а дикагIа кхетаде. ХIьата из бIарга а дайна, цох хьахулаш дар деррига а кхетадича, дIахо йодача хана цхьаккха дича могаргдац цунна шийна хеташдар, къахьегамца дувзаденна ший хьашташ ца хуццаш Iе.

ТIаккха хIьата арендах шийх тийша а доацаш, из юкъейоалаьчул тIехьагIа наьха уйла-нигат кердача тайпара хиларца, ший балхацара а ший коллектива-арендатора хьашташцара а цун бувзамаш кердадовларца дувзаденна да боахама-экономически гIулакхаш деча даькъе совхоза карагIдийнараш. Лоацца аьлча, тха аьттув баьннаб даим зе деш хьабоагIаш хиннача хьайбай боахамах рентабельни отрасль е. Ханал хьалха кхоачашъяьй оаха паччахьалкхенга шурен дулхи дохкара дIадахача шера планаш, хIьата ялат, цу даькъе къаьстта хьажкIаш а йолаш, кхедара план оаха хетаргахьа пхе шера яр а кхоачашъяьй. Духхьал дIадахача шера цхьа хьажкIаш совхозо ехкай кхо эзар тонн гаргга, планагIа йохка эзар 800 тонн мара йоацача, хIьата из деррига а хIана дац, аьнна, гибридни хьажкIай фу а дар.

Боча долча а зIамига продуктивность йолча а гибридий фун цу тайпара хьувкъам хьалкхебе низ дIакхаьчар я йIаьххача юкъа совхоза деррига практически оахаш дола лаьтта аренде дIанйца йола механизаторий бригада. ХIьата эггара хьалха производства цу участке даьхача толамаца дувзаденна да тха боахамо соахка ши миллион сома кIезигагIа боацача маьха цIена пайда шийна баь хилар а.

Тахан тха лаьтта леладераш тIагIерттагIа уйла а еш, наькъаш лохаш ба шоаш аренде хьанйцача лаьттах дукхагIа экономически пайда мишта, фу дича эцаргбархьогI, яхаш. Карарча шера хьувкъама лард йоллаш йоалл хIанз бригада. Цо тахан кхоачашдеча гIулакхех а цар йоакхонех а, ерригача деталех долчча бесса дувца могаргдац сона. ХIьата бухсоццаш сона ховш дар цаI да — тхоай кхашкара оаха чуэцаш йолча керттерча продукцена — кIина — йола паччахьалкхен заказ биззача боараме бригада коллективана дIайовзийтай оаха, хIьата кхочашъергья, аьнна дIаийцай цо хьайбаш леладераша доакъараштa яь заявка а. ВIуболаш ва-со, уж заданеш цо [illegible] кхоачашъергхиларах. ХIьата мишген сен чотагIен уж декхараш кхоачашдергда коллективо ше къоастадергда. ХIана аьлча ший чура производственни дешаш ший лоIамагIа къестаде бокъо йолаш ше хилар гIулакхаца хIанзлехьа тешал а даьд цо.

Боахама кулгалхо хиларах тарра сай декхар аз мичахьа, маца, мишта лаьтта аха а фу, маца дIе а еза, яхаш ахархочоа арендатора хьалха ца доахилга. Цхьабакъда, даим а цунна сагото ер фуд ха а, мел эшачунца из Iалацвар а са декхар да, ше дIае лаьрхIар дIае а ший ханнахьа из чуэца а цун аьттув барболаш. Цу хьакъехьа тахан уйла еш а ва со.

ХIьата, оашош алалаш, цу тайпара дола са уйла-нигат, дагалаттар а доацаш, хьахинна даьнна хIама даларе хьалхьуврдарий арендаторий сакхетаме тамашийна дола, масала, укх тайпара, хаттараш: цхьан оагIорахьара хьажкIаш чуэцача юкъа хIара дика денача сахьатах ма могга дукхагIа пайда эца а яхаш, шоллагIча оагIорахьара комбайний мотораш дIа а доадеш бIарччача дикача дийнахьа хIана доагIаду тхо хIама хьа ца дайташ, хьатта моттиг яц е элеватора наIарашка дукха машинаш латт, яхаш? Цхьабакъда, уж-м хьийжа а бац жоп шоашта даларга. Хьадинза даргдоацаш да кIа, кхашкара кхыйола продукци чуэцара а из чакхъяккхара а база республике чIоагIъелга а дегIайоалаелга а.

ХIьата мишта ювца еза укх тайпара факт? Хьайбаш леладеча арендни коллективашца договораш увттадаь даьннaчул тIехьагIа Дигоре цIаьхха соцадир комбикормаш кийчъелга. «ДIатIачIоагIдир» тхо маькха продуктий Беслански комбината, хIьата тха фермай хьашташ аханега дIакхоачаш мара кхоачашде низ дIакхачанзар цун. ДIахо — дукхагIа: ремонт яра цхьан бетта дIакъовл Бесланера комбикормови завод, хIьата из бахьан долаш Моздокски района «Черноярский» совхозера доакъар хьакххаьра автомашинаш ахийта езача дIатIакхаьчар тхо. Цу тIа — кхы тIа а шозза кIезигьяь порцеш хьакххаьра.

ХIанз, шера итогаш яра а расчеташ яра а ха хьатIаэттача хана са арендатораша хетт, хьан счетагIа лархIа деза, эшшача боараме доакъар ца хилар бахьан долаш, дакхха аьттув ца баьннача дулхах а договора тIа белгалъяьха йоаца транспортни расходаш ярах а дIадаха дола ахча? Э-э-э, сона мишта чIоагIа ловр ала оаш, уйла яьза, цхьанна хIаманца бакъяь йоаца Дигорера комбикормови завод дIакъовларах йола решени тIанйцарий чотагIа из юхаметтаоттадергда, аьнна, ала!

Боахама пирамида буххье а вагIаш, цу пирамида чIоагIал тийша дола цун кIийленгара гIулакхаш даим а ший теркама юкъмоттиге ца лоаттадар, эггара кIезигагIа дале а, уйла тIа ца йохийташ деш дола хIама хет сона.

В. КОЦКИЕВ,
Дигорски района «Дигорский» совхоза директор.

Коммунистех дола дувцараш

Парте мугIарервар

Тха парторга Савлаев Фидар Александровича дего тIаэцаш яц балха кабинетни стиль. Хала да колхоза правлене из кораве. Мангала ха хьатIаэттаяле, цига лаха веза из, нагахьа санна хьувкъам чуэцаш латте — хьатта е кхай тIа лахалаш из. Духхьал бIарг лакхара вагIац из укхаза, ше караэц мангал, е массанещца цхьана хьеж хьажкIага. «Кубады» яхача фольклорни ансамбле а массанещца цхьана илли доакх цо...

Цхьабараштa-м цхьа эсала хIама хета а тарлу цох, хIана аьлча, мишта дале а, районе эггара йоккхагIчарех лоархIаш ма йий Ленина цIерагIча колхоза партийни организаци. Цхьабакъда, Фидар Александровича хетачох, цхьана кхоачашдеча гIулакха тIа мара дикагIа бовза йиш яц нах, цар уйлаши сагoтонаши. Из доацаш хала хургда наха юкъе беча кхетамбалара партийни балхах хьахулачох дувца, хIьата из ма дий тахан керттера дар-м.

Парторг волча даим а хьатIауx нах — новкъостал, хьехар дехаш, хIана аьлча хов царна: йоакхо ца еш саг цIаккха вутаргвац Фидар Александровича. Цхьабакъда, цкъаза моттигаш нийслу цун оамалаш дика йовза а йовзащ, лоадама доацача хIамах цунгара цхьаболчар гIо делга дехаш а. Иштта цкъа карбюратор телхар цхьан механизатора. Парторгага телефон а етташ, новкъостал делга дийхар цо. Духхьал цу тайпара из саг кадай ца хиларах дог деха хьайзар Фидар Александрович: мел дукхкачарий сакхетамера дIаяланза я-кх хIанз а иждивенчества оамалаш. Уж дIаяха еза моллагIча рангагIа болча кулгалхоша а мугIарерча болхлоша а. Из да тха парторга хIанз эггара чIоагIагIа сагото ер, цу гIулакха тIаоз цо беррагача коммунистий теркам а.

Цкъа цхьан дийнахьа ладийгIар парткома заседане мехотряда начальника коммуниста Г. Б. Дзигоева яьча отчетага. Дай хьисапера оамалаш йоацаш бола коллектива членаш хилар бахьан долаш, е а йоагIаш, нийса критика йир цунна. Кхай тIарча стане кIир тохар. басар хьакхар — цу гIулакха а тIехь хьежар председатель хьакхачарга, вокх цIенхаштарча дешай хьакъехьа-м дувца а эшац.

ХIьата а аьттув-м баьлар цу коллективера уж иждивенчески оамалаш дIаяха, нах а цар кулгалхо ше а дукхагIа гучадувлийта белар шоаш шоай лоIаме болга.

XIX Ерригсоюзни партийни конференце делегат хиннав тха председатель В. Х. Темираев. Виктор Хамицаевич — хIанзарча ханара дIадехарашка хьежжа вола, грамотни, инициатива йола кулгалхо. Дувцилга а дац, цIаьхха хинна хIама дац из ерригача республикана вовзаш вола саг а хинна дIаоттар.

Цар шинне а, цхьана низаш оарцагIа а доахаш, дукха хIамаш ду организационно - политически а экономически а мероприятеш кхоачашъяра даькъе, цу планага хьежжа чакхдоаккхаш латт йиззача боахама расчетага, шийга дIадахар юхаметтаоттадарга, ше-шийна финансировани ярга довлилга. ХIанзлехьа хьакхарч кхоабача комплексе хьалдаьд хьайбаш леладечун цIа, чакхдоаккхаш латт колбасни цех, пекарни хьалъелга, хьалбеш латт тепличии боахам, ерригa тха бригадаш вIашкаозаргбола обводной никъ, газ чуйилла йолаяьй Дачни поселке.

В. С. Темираев партконференцера цIавеначул тIехьагIа эггара хьалха оаха цунга даь хаттар дар Кхачан программа кхоачашъяра тIадерзадаь партийни конференце делегаташа белгалбаьккхача наькъа хьакъехьа. Из никъ — ахархой сакхетаме да хилара оамалаш юхадийнъелга.

Цхьаькха цхьа белгало йолаш я тха партийни организаци—дукхача къамех латташ я из. Каст-каста хьахаза йиш я ,вай нахаца лоамаш меттахьа доахалургдар, аьнна, цо оалаш. Тхох бIуболаш ва из, хIьата тхо — цох, тхоай парторгах.

М. БЕКБУЗАРОВА,
Пригородни района Ленина цIерагIча колхоза колхозхо.

Хьалхле дIахецац

Предприятерча ше санна йолча подразделенешта юкъе шерра йоаржаяь лоаттаеча социалистически яхье ворхIазза котъяьннаяр Орджоникидзевски электролампови завода пхелагIча заготовительни цеха барттайна интернациональни коллектив. Укхазарча йиъе бригада коллективо даим а тIеххоачашъю продукци кийчъярен, дIачулушше а юха ца ерзаеш, из дIаийеш хилареи заданеш.

Производства эффективность алсамъяккхареи изделей дикал лакхъяреи даькъе шийгара къаьгга масал луш ярех я Даций Александр керте латташ йолча бригада коллектив. Ткъеста шу хьалха венав из укх предприяте болх бе, цу юкъа цох хиннав хьалха латта наладчик, хIьата хIанз кхоалагIа шу да цо бригадира декхараш хьаьнала кхоачашду. Цун знаненшен опытой, хIьата иштта цун новкъостий Миносов Ашота, Купцов Александра, Цакоев Тамерлана, Семенов Юре говзалон гIо ду хаддаза сменни нормаш тIеххоачашъе, электролампашта эшаш йола колбаш смежникашта ритмично лоаттае.

Ерригсоюзни социалистически яхье доккхий къахьегама толамаш дахарах дукха йоаццаш бригадира А. Дацийнен пхелагIча заготовительни цеха начальника Б. Тахуновнеи еннай СССР электротехнически промышленноста Министерства сийлен знакаши отрасла профессиональни союза Центральни Комитета Сийлен грамоташи.

ХIанз укх сахьате а графикал дикка хьалха баьнна болх беш хьабоагIаш ба Орджоникидзевски электроламповн завода производства хьалхалаттараш.

Б. БАЗАЕВ.

ТРЕНЕРА ДЗАГОЕВА ПРОБЛЕМАШ

Дзагоев Рамазана спорте доккхий хIамаш карагIдувргда, яхаш бIубенна бар специалисташи тренер а ш и. ХIьата из бакъ а хилар, лоаццача юкъа котало яьккхар цо «Буревестник» яхача общества Центральни Совета хьалхале яккхара яхьашка, юниорашта юкъе чемпион хилар.

Цул тIехьагIа бар кхийнабарий кIувс. Украински ССР чемпионат. Цу республика байракха кIал яхьашка дакъа лоацаш даим дукха хул шоай лоIамеча хьисапе кIалтохаргах латара бола цIи хеза борецаш. Дебютант Дзагоев чувоагIаш хиннача 68 килограммага кхаччалца дозал долча категоре хьавIашагIкхийттабар, оалаш ма хиллара, «эггара низ болашагIа йола компани», — дунен яхьашка кхозза котало яьккха вола Олимпийски ловзарий чемпион Павел Пинигин, Европа чемпион Петренко Николай, дунен яхьашка шозза хьалхале яьккха вола Харачура Михаил.

Аьттув боалаш чакхдаьхар Рамазана яхьашта хьалхара дола латараш, хIьата цхьан латаре ше лозваьволлаше а цун аьттув баьлар кхаь призера юкъе хила.

Цхьабакъда, шийна хьалхашка цIаккха а оттадаьдацар Дзагоева йоккхий яхьашка котало яккхара декхар.

Дуккхача хана денз цун теркам тIаозаш яр сийрдда лепаш йола, борцовски кIувса гом чу бола спортивни зал. ХIьата цу чу — цу гома чу—итташ кIаьнкаш. Царех дика нах а спортсменаш а хьалкхебелга, хIьата дувцилга а доацаш, царех чемпионаш кийчбелга — из цунна даим дагалаьтта хIама дар.

1980 шу. Ше ваьча городе Беслане спорта мастер а волаш, физически культура Киевски института диплом киса а доаллаш, цIавоагIа Дзагоев Рамазан.

ХIаранена 20 кIьнк юкъе а воагIаш, ший лоIаме латара йолча секце ши группа хьагулъю тренера Дзагоев Рамазана.

Тахан цо доккхал деш бола цун воспитанникаш ба спорта мастераш Фраев Сослан, Кодзаев Марат, Коцоев Алан. Сослан — кагирхой Ерригроссийски ловзарашка котало яьккхар, цо хьалхале яьккхай Андиев Сослана приз яккхара хиннача турнире. Марат — кагирхошта юкъе СССР хьалхале яккхара призер, хIьата Алан — Советски Союза кагирхой чемпионата чемпион, кагирхошта юкъе дунен хьалхале яккхара яхьий призер.

Къонача тренера къаьстта дог гIоздоахаш ва Наниев Олег. Из — Андиев Сослана приз яккхара Ерригсоюзни турнире шозза котваьннар, кагирхошта юкъе СССР, дунен чемпион. ХIьата ший эггара хьалхара котало яьккхар цо, ший хьехамчас а санна, Киеве хиннача турнире. БелоглазовгIар вежарий цIерагIа йола призаш яхара яхьашка ше дакъа лоацаш волча хана.

Дунен халкъашта юкъерча класса спорта мастера Наниев Олега биографе ший къаьстта да 1987 шу — кхийнабарий кIувса тIа хилар цун дебют.

Роже Кулан дагалоацаш Франце хиннача турнире ше дIаIема воацача дозале — 100 килограммага дIакхоачаш — лата вийзар Олег. Кхетаде хала дола хIама да, сенах ког-гIортолга еш бартеш тренераш ший дозала тIера къонача спортсменага массехк килограмм дIайоаккхийташ. Цхьабакъда, финале кхачалехьа тIехдикача стиле эшабир цо соперникаш, хIьата финишага кхаьчача хана ийша а нийша, дошо медаль дIаелар цо кIувса ветерана Уве Нойперта (ГДР).

ХIьата цул тIехьагIа дуккхаза хилар аьттув ца боала моттигаш, Колов Дана цIерагIча Болгаре хиннача турнире шоллагIа вар Олег, ГДР-е хиннача турнире Шредерага ше эша а вайта, кхоалагIа моттиг яьккхар. Ший таронашка диллача эсала лийтар Олег Тбилисе хиннача дунен халкъашта юкъерча турнире а.

Укхаза шийгара чIоагIа сабар а сатохам а гойтар тренера Дзагоева. Каст-каста гIа кIалтохарах латара зале хьааха ваьлар из Олегаца цхьана.

Соахка Красноярске хилар СССР чемпионат. Цига дика хьокхамаш гойтар Олега: эшабир дуккха а цIи хеза бола тяжеловесаш, цхьабакъда, счет минимальни а йолаш, из эшавир Гобеджишвили Давида. ХьатIакхаьчар керда тохкам бара йола яхьаш а — кагирхошта юкъера Европа чемпионат. Польше дIайодача авиалайнера ше дIатIахалехьа Олега мархIавеллар цу дийнахьа Российски Федераце заслуженни тренера цIи енна вола ший хьехамча Дзагоев Рамазан, дош делар цунна долча совгIата Европа чемпиона дошо медаль ше йоаккхаргхиларах. Кхоачаш а дир ший дош.

ДIахо йодача хана тренера а цун ученикий а вахаре кIезига хургьяц керда яхьаш дегагIоззаленаш а цатоамаш а.

Р. ЛАЧКУЕВ.

СУРТА ТIА: Наниев Олеги цун тренер Дзагоев Рамазани.

Автора сурт.

Физкультура эсала лелаю

Укх деношка хилар со Назранерча № 3 йолча юкъерча школе.

Школе дIахьоча берригача балхах лаьца язде валлац со. Цу даькъе из школа районе дикагIчарех лоархIаш я дуккхача шерашка. Бакъда, цу школа спортивни залах а иштта физкультурни балхах а лаьца язду аз.

Сатийна яр школа коридорачу. Из сатем наггахьа бохабора классе ший урок дIахьош волча хьехархочун оазо. ХIаьта дIахо мел вода берий оазаш чIоагIлуш яр. Из яр спортзал. Со чуваьлча дукха бераш дайра сона цу чу баскетболах а теннисах а ловзаш. Цкъарчоа меттар сона, лостам чIоагIа-м ба укх спортзале, аьнна. Бакъда, из иштта дацар. Дикка бIарг лекхача, вIалла лостам боацача складера хьал дар спортзале даьллар. БIеха дар пенаш. Тишденна д е х а дар уйнаш, миI-миIинге дIакхесса уллар спортивни инвентарь а. Цу чурча шелалах-м дувца дезаш а дац. Хетаргахьа, кетар ювхаш со хинна вецаре, сона цу чу пхи минот а йоаккхалургъяцар. ХIаьта а, когаш шелбенна цхьан метте тувсалуш со латташ, со зе а зийна сона хьатIавера юккъерча хьнара хургвола цхьа саг.

— Укх чурчул-м арахьа дуккха йIайхагIа я. Бакъда, тхона-м кхы башха хоа а лац из шелал. ХIана аьлча, оаха тхоай маьженашка салаIийтац, — аьнна, ше хьавовзийтар цо. Из вар цу школе физкультура хьехаш вола Алмазов Султана ТIахIир.

— ХIанад ер ишта? — аьнна аз хаьттача, цо аьлар:

— Ер-м хIама дац. кхоъ-биъ бутт хьалхагIа хьо вена валаре, укх чу йоаккхий топаш йийттача санна хетаргдар хьона. ХIанз-м кIеззига дикагIа я тха спортзал. Оаха-м цхьаца балхаш а даьд. Ремонт е езаш я, ца йийча яргъяц. Бакъда, цу гIулакха тхона новкъостал дезам болаш саг вац.

— Цхьаьккха а да сона чIоагIа новкъа долаш, — йоахар цо, — соахка иттлагIча классе деша ягIача йиIигий волейбольни команда яр тха дикка вIашагIкхийтта. диъаза вай республике хиннача яхьашка хьалхара моттигаш яьхар цар. Иштта команда вIашагIйолла атта дац. ХIанз тха йиIигаш деш хIама доацаш цIагIа ягIа. Нагахьа санна уж цхьаннахьа балха баларе, сона аттагIа хургдар царца дувца а, команда юха вIашагIйолла а. Аз дуккхаза дийцар района кулгалхошка, йиIигаш балха дIаовттае новкъостал де, яхаш. Бакъда, цох хIама хилац.

Иштта эсала да районе физкультурни болх дIабахьара гIулакхаш а. Назрановски райОНО, ВЛКСМ районни комитета хов хургда-кх цу гIулакха бехке вар малав?

М. ЧАХКИЕВ.

Барзкъаш — товргдолаш

ХIара сага сибат доаккхар тIадувха барзкъа да. Иштта, наьха дегаш гIоздоахаш, цар хьашташ кхоачащдеш я модай ЦIен экспериментально-художественни лаборатори. Цига болх беш ханна зIамига бале а тоъал опыт Iоаяьча кхалнаьха бригада я.

Барзкъа тегийта чувена саг дег тIара, безаме, эзделца тIа а эц, дIа а верзаву заведующе Ибаева Джульеттас. Ши шу да из цу цехе болх беш йола.

г. Львове Межреспубликански лаккхерча квалификаце курсаш чакхъяьхачул тIехьагIа укхаза балха ера Джульетта. Шийна тIадилла гIулакх бехктокхаме чакх а доаккх цо.

Джульетта ше художник а модельер а я.

— Атта дац тайп-тайпара оамал, дегI, сибат долаш болча наха товчча бесса барзкъаш тега. ХIаьта а Джульеттай бригадерча кхалнаьха из дика вIаштIехьдоал.

Художественни мастерске дIачуваьлча журнальни столикаш тIа дадаш «Журнал мод» яха журналаш да, цул совгIа, хьога товргдола барзкъа малагIа да ала художник - модельер а я.

— Джульетта, малагIа мода я вайна 1989 шера лаьрхIар? — аьнна хаьттача, цо аьлар:

— Укх шера 50—60 шерашка хиннараш юха яьннай вайна. Къоначарна лоацагIа да барзкъа.

Джульеттай болх творчески лоархIаш ба, ма йоаггIа уйла тIаяхийтача мара вIаштIехьбаргбац.

— Мехкараша базар тIара ийцар мара тIа ца ювхаш ха яр вайна, «Лама» яха полтув хIанз кIордаяьй, из эргаяккха гIерт къона кхалнах, заказчикаш дукха ба тха,—йоах Ибаевас.

Халонаш дукха я цар. Тикашка дIа а ца эцаш дадаш дола кIадаш мара дац, барзкъа дайтара уж эца вахачоа. Дика дараш, наьха терко тIалаттараш дагIац мастерске.

Цул совгIа, тегаш дола барзкъа хоздара ма йоаггIара йола кхы тIаэша хIамаш а яц: кIаьгаш, чопалгаш, тайп-тайпара таьш, цхаралаш, кхьяраш а.

Цхьаькха тайпара кIадай ассортимент а яц.

Объединене царца тхо Iалашдара йоакхо яц.

ГIулакх иштта дале а, цу бригадана наьха баркал тIехьа да.

— Итт класс йистеяккхара хетаяьча сайрене йодаш тIаювха тийга коч ше дIахьош, Селимова Светас баркал оалача книжка тIа яьздаь укх тайпара дешаш да: «Дег тIара баркал оал аз художественни лабораторе болхлошта. Тахан са цIей да, со итт класс яьккха яьннай, оаш тийгача кочо а дог гIоздаьккхад са».

Цу тайпара дешаш кIезига дац книжка тIа.

Цо ма аллара, сагага хоза товргдолаш, сага дог гIоздаргдола оагIув лехаш барзкъаш тега гIерт лабораторе болхлой, из царна карагI а доал.

Т. МАЛЬСАГОВА.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) Л. Амиева, Т. Сулейманова, Д. Ибаева.

И. ПЛИЕВА сурт.

Керда фильмаш

«Предлагаю руку и сердце»

Кино болх беш ткъаь итт шу доаккхаш, режиссера Соколов Виктора арахийцар е фильмаш: «Когда разводят мосты», «Друзья и годы», «День солнца и дождя», «Голубой лед», «Здесь наш дом», «Дожить до рассвета», иштта кхыдараш а. «Предлагаю руку и сердце» яхана фильма автораша юкъейоалайир чоалхане трагикомеде жанр. ХIаьта гучабаккха хьежар ший гаргарча наха фильма турпала баь тийшаболх.

Иштта, хьалха истори хьехаш хинна хьехархо, хIанз пенсионер вола Чмутин Николай Михайлович, ше цхьаь а висе кхийна йоI, Людмила йолча ваха дIавода. Людмила фу деш я ха хала да, хьалха Европа шозза чемпионка хилар мара кхы цох ховш хIама дац. Цун мар Леонид железнодорожни институт а яьккха комиссионни тика чу болх беш ва. ХIаьта тIатеIIа антикварнат гулъеш а. Шаккхе — мари сесаги Леонид дукхагIа а волаш эгоистични а къиза а ба.

Къаьна оамалаш а гIулакхаш а доахкача Николай Михайловича массе хана дов доах, найцацен йоIацен, цунна дезац сов дукха берашта ийю хIамаш, сов йоккха цар квартира хилар а. Юххера а цу кхаьннена готлу из квартира. Николай Михайлович кIорда а вий, из экккаве безам болаш, ше цхьаь яхаш йола йоккха саг лаха безам хул цар. Цу гIулакха лаьрхIа Леонид аравоал воккхача сага нускал лаха.

Юххера а кхо кхалсаг кораьоагIа, тайп-тайпара ха а йилле царга хьежаш хул Леонид. Иштта, кандидаткаш Леонида йиллача хана баькха цхьатарра хьаовтт. ТIаккха царех шиъ шоаш леладечох эхь а хийте, дIаболх. Цхьа-бакъда, кхоалагIъяр иштта атта дIаяха лаьрхIа яц, ше езаялийта гIерташ хул. КъайлагIа Николай Михайлович цIагIара аравоалаш лора а вий эхь ца хетташ дIатIа а яхе, цунца хьоашал тосс цо. Цул тIехьагIа, шоайла чIоагIа беза а лу уж.

«Предлагаю руку и сердце» яха картина «Ленфильм» яхача киностуде Николаев Сергея сценарегIа оттадаьд. Кастта вай республика экранашка арадаргдолаш да фильм.

С. ДУДАЕВ, киновидеообъединене методист.

Редактор О. Б. ГАДАБОРШЕВ.

ТЕЛЕПРОГРАММА

24 ЯНВАРЬ. ШИНАРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Берашта дола короткометражни художественни фильмаш: «Цкъа Шахриане», «ЗIамига детектив».
9.30 — «Я вам спою» яха къонача авторски иллеш оаларех Л. Захарченкохи О. Митяевхи йола передача.
10.15 — «Городаши шераши». «Лангепас: люди и нефть» яхачи «Пятигорск» яхачен документальни фильмай программа.
11.05, 15.30, 16.35 — «Кердадараш».
11.10 — Берий сахьат.
15.45 — Музыкальни сокровищница. П. Чайковске, Д. Шостаковичa, Б. Бартока, Дж. Гершвина произведенеш дIалокх «Виртуозы Москвы» яхача Паччахьалихен камерни оркестро.
16.40 — Дунен халкъий кхоллам.
17.10 — Хори тхон. Берий хорий телевизионни конкурс.
17.55 — «Массанена йола спорт». 4-гIа передача.
18.10 — «Главный город Австралии» яха киноочерк.
18.25 — Мультфильм.
18.45, 23.55 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Iаьдая — Советаша.
19.30 — Перестройка: проблемаши решенеши. СССР изобретательски балхах долча Закона проект ювцаш.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — Ракурс. Кинопублицистика: экономикен боахама расчети.
22.50 — Дирижер Е. А. Мравинский.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйриийнара гимнастика.
8.15 — «Барышня» яха Iилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Географи. 7-гIа класс.
9.05 — Французски мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — ПТУ дешархошта. Эстетически кхетам балар. Досуга культура.
10.35, 11.35 — Истори. 6-гIа класс.
11.05 — Французски мотт.
12.05 — «За все заплачено» яха художественни фильм. 1-ра сери.
13.45, 23.05 — «Кердадараш».
13.50 — Ритмически гимнастика.
14.20 — «Жизнь без...» яхача документальни фильма премьера.
17.00 — «Кердадараш» (гIалгIай меттала).
17.05 — Фильм-реклама.
17.15 — «Признание в любви» яха документальни фильм.
18.15 — «Нохч-ГIалгIайче».
18.30 — Баскетбол. Кубкаш лелаечар кубок. МаIанах. «Жальгирис» (Каунас) — «Цибона» (Югослави). Перерыве (19.10) — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!».
20.00 — Киножурнал.
20.10 — РСФСР городий телестудеш. Телевидене Пермски студе программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «За все заплачено» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
23.15 — КIалтохарах классически латар. СССР чемпионат.

25 ЯНВАРЬ. КХАЬРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — Ракурс. Кинопублицистика: экономикен боахама расчети.
9.35 — СССР МВД чурча эскара ансамбла концерт.
10.25 — «Дунен гонахьа». Альманах.
11.25, 15.30, 16.15 — «Кердадараш».
11.35 — «Дебют». Казахстана къона композитораш Х. Сатеков, С. Ромашенко, Б. Дальденбаев.
15.45 — «Открытый рояль» яха передача. Р. Шуман. «Карнавал».
16.20 — «Юртара горизонташ». Документальни фильмай премьера: «Аламыс», «Зебу».
17.00 — Берий сахьат.
18.00 — Прогресс. Информаци. Реклама.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Ер шоана мог».
19.25 — «СЭВ: программа для человека» яхача документальни фильма премьера.
19.55 — Литературно - художественни видеоканал.
21.00 — «Ха».
21.40 — Хоржамашта накъадолхаш.
21.50 — Литературно - художественни видеоканала дIахододар. Перерыве (23.30) — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйриийнара гимнастика.
8.15 — ЦIагIара академи.
8.45, 9.35 — Природоведени. 2-гIа класс.
9.05 — Немецки мотт. Iомабу 1-ра шу.
9.55 — «Таинственный мир кораллов» яха Iилма-довзийтара фильм.
10.05 — СПТУ дешархошта. Дезала вахара этикен психологи. Общени: Iилман искусствои.
10.35, 11.35 — А. М. Горький. «Детство». 6-гIа класс.
11.05 — Немецки мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.05 — «За все заплачено» яха художественни фильм. 2-гIа сери.
13.20, 00.10 — «Кердадараш».
13.25 — П. Чайковский. Оркестрацарча чIондарга дола концерт.
14.05 — «Про стекло», «Сибирь на экране», «Размышления о детском театре» яхача документальни фильмай программа.
17.05 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
17.10 — «Сын двух народов» яхеи «Дочь посла Додда» яхеи документальни фильмаш.
18.00 — «Автомотолюбителашта йола сервис».
18.25 — «Нохч-ГIалгIайче».
18.40 — Нохчий мотт Iомабу вай. (Юхагойтар).
19.10 — Нохч-ГIалгIайчен кооператорий XIII съезда накъадолхаш.
19.30 — Концерт.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!», «Цап Царапыча почта».
20.15 — «Дальний Восток» яха киножурнал.
20.30 — «Спорти саги» Вячеслав Фетисов.
21.00 — «Ха».
21.40 — Хоржамашта накъадолхаш.
21.50 — «За все заплачено» яха художественни фильм. 3-гIа сери.
23.10 — Доазол дехьарча эстрада артистий концерт. (1989 шера 1-ча январе хинна передача юхагойтар).

26 ЯНВАРЬ. ЕРА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Валькины паруса» яха берашта дола фильм.
9.45 — «Буду счастлива, если...» яха документальни фильм.
10.45, 15.30, 16.10 — «Кердадараш».
10.55 — Берий сахьат.
11.55 — Дунен халкъий кхоллам. Инде музыкальни инструментий выставка.
15.45 — «Живет лесная сказка» яха Тюменера передача.
16.15 — «Игра», «Храбрый пастушок», «Где искать сон?» яхача мультфильмай премьера.
16.45 — «...Ялхайтта шу даланза а бокхагIа а».
17.30 — «Iаьдал — Советашка».
18.00 — «Импульс: инициатива, предприимчивость, прибыль — резервы экономики Украины» яха передача.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — Политически сурт. Раджив Ганди.
19.30 — «Позици». Перестройкен интеллигенции.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.50 — «Музыка эфире». Перерыве (22.50) — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйриийнара гимнастика.
8.15 — «Томмазо Кампанелла». Iилма - довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Н. А. Некрасов. «Размышления у парадного подъезда» яха стихотворени. 7-гIа класс.
9.05 — Испански мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — ПТУ дешархошта. Общи биологи. Микроэволюци.
10.35, 11.40 — Биологи. 7-гIа класс.
11.00 — Испански мотт. Iомабу 2-гIа шу.
11.30 — «Экспромт». Документальни фильм.
12.05 — «За все заплачено» яха художественни фильм. 3-гIа сери.
13.25 — «Кердадараш».
13.30 — Хьасташ.
14.00 — «Белый табун» яхеи «Там, где течет Самарга...» яхеи документальни фильмаш.
17.00 — Передачай программа.
17.05 — А. П. Чехов. «Шведски цIилеторг». Художественни фильм. (1954 шу).
18.05 — «Кердадараш» (гIалгIай меттала).
18.10 — Фильм-реклама.
18.15 — «Нохч-ГIалгIайче».
18.30 — «ХIара письмон — терно».
19.00 — Арендни подряд: проблемаши решенеши (гIалгIай меттала). (Прямой передача).
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!», «ЦIаьрмата вIаьхий саг».
20.15 — К. Дебюсси. Ре минор фортепианони виолончелан йола соната.
20.30 — «Фестивальни экран». Программаш — Львове хиннача кагирхой программий VIII Еррисоюзни фестивала лауреаташ. «Полет на воздушном шаре» яха программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Перестройка прожектор.
21.55 — «Мурат Полонкоев. Штрихи к портрету художника» яха передача.
22.15 — «Угол зрения» яха передача.

27 ЯНВАРЬ. ПIАЬРАСКА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Что на что похоже», «Ох и Ах идут в поход», «О маленькой Кассе и большом волне» яха мультфильмаш.
9.05 — «Чтобы понять...» яха В. В. Куйбышева вахарахи цо бачьа балхахи дола документальни фильм.
10.10 — Хори тхон. Берий хорий телевизионни конкурс.
10.55, 15.30, 17.00 — «Кердадараш».
11.05 — Шера ханаш. Январь.
15.45 — «Происшествие на улице Паланк» яха берашта дола фильм. (ВНР).
17.05 — Виолончель дIалокх А. Корчагина.
17.15 — «Массанена йола спорт». 5-гIа передача.
17.30 — Iилма: теори, эксперимент, практика.
18.15 — «О тех, кто помнит» яха документальни фильм.
18.45 — «Тахан дунен тIа».
19.00 — «Интерсигнал».
19.30 — «Кинопанорама».
21.00 — «Ха».
21.40 — Хоржамашта накъадолхаш.
21.50 — «Это было, было...» яха передача.
22.05 — «Декхараш вай». Цхьа шу даьлча.
22.55 — «Взгляд» яха передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — «Хьанна еза ганз?». Iилма-довзийтара фильм.
8.35, 9.35 — Географи. 8-гIа класс.
9.05 — Английски мотт. Iомабу 1-ра шу.
10.05 — «Вай беш».
10.35, 11.35 — Музыка. 6-гIа класс. М. И. Глинка: «Вальс-фантазия».
11.05 — Английски мотт. Iомабу 2-гIа шу.
12.05 — «Шведски цIилеторг» художественни фильм.
13.00 — Ритмически гимнастика.
13.30, 00.05 — «Кердадараш».
13.35 — Халкъа инструментий оазаш.
14.05 — Яоазонхо ваь 110 шу дузаш. «Павел Петрович Бажов». Фильм-воспоминание яха документальни фильм.
16.45 — «Кердадараш» (нохчий меттала).
16.50 — «Опасный жар печей» яха документальни фильм.
17.15 — «Школьни вахар» (нохчий меттала).
17.45 — Халкъа тIахьожама экран.
18.05 — «Пешеходная зона на Арбате» яха документальни фильм.
18.25 — Информационно - музыкальни программа.
18.55 — ГIалгIай метта урокаш. 1-ра передача.
19.25 — Мультфильм.
19.35 — Оаш дехарах хинна вIашагIкхетар. Илли оал В. Дагаева (нохчий меттала).
20.20 — РСФСР городий телестудеш «ТIеххьара шанс». Телевидене Воронежски студе программа.
21.00 — «Ха».
21.40 — Хоржамашта накъадолхаш.
21.50 — ДоттагIий экран. «Профессор Мамлок» яха художественни фильм. (ГДР, 1961) (Эггара хьалха).
23.30 — «Поэзи». Азербайджана халкъа поэт Расул Рза.

28 ЯНВАРЬ. ШОАТТА

I ПРОГРАММА

6.30 — 120 минот.
8.35 — «Эх, гуляли казаки» яха Пятигорскера передача.
9.00 — Вай беш.
9.30 — Саг. Лаьтта. Вселенни.
10.30 — Кхерам боаца болам.
11.00 — Керттерчох дола къамаьл. СССР халкъа депутаташ харжара кампанех.
12.15 — Бургацара хоккей. Дунен чемпионат.
12.30 — Социализма мехкашка.
13.00 — СССР халкъа артиста А. Папанова дакъалоаца фильмаш. «ДIийнабараши байнараши». 1-реи 2-гIеи сереш. (1963 шу). Перерыве (14.35) — «Кердадараш».
16.25 — «Массаненеи хIаранене». «Фусам-2000».
16.55 — Поэзе минуташ.
17.00 — «Хьайбай дунен тIа».
18.00 — «Сона деза хьо вахар!» Фотоконкурс.
18.05 — «9-гIа студи».
19.05 — Кхалсага вахарцара 15 минот.
19.20 — «Дезала экран». «Школьный вальс» яха художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.40 — Телезрителa спутник.
21.55 — «Аншлаг! Аншлаг!»
23.10 — «До и после полуночи» яха передача.

II ПРОГРАММА

8.00 — Iуйриийнара гимнастика.
8.15 — «Юртара сахьат».
9.15 — «Набат на рассвете» яха субтитраш йола художественни фильм.
10.50 — Прогресс. Информаци. Реклама.
11.40 — Документальни фильм.
11.50 — «Шоана хетар» (нохчий меттала).
12.30 — «В органном зале» яха Омскера передача.
12.50 — Оаш дехарах юхагойтар. КВН. Московский, Новосибирский, Днепропетровски паччахьалихен университетий командай вIашагIкхетар. Финал.
15.05 — Телевизионни музыкальни абонемент. «Декабра сайренаш». 3-гIа передача.
16.15 — «Силуэто» дех шо».
16.25 — «Мукъача сахьаташка».
16.55 — Хоккей. СССР чемпионат. «Спартак» — ЦСКА.
19.15 — «Страшилище» яха мультфильм.
19.25 — РСФСР городий телестудеш. Телевидене Ленинградски студе программа. «Къулбаседера письмош». Хьалхара фильм — «Каменные сказы Пскова».
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!» «Малыш и Карлсон» яха мультфильм.
20.15 — Къамашта юкъера гIулакхаш: исторически опыти проблемаши. ШоллагIа передача.
21.00 — «Ха».
21.40 — Мехка театраша гойт. «Преступника дезал» яха А. Мравояна цIерагIча Ленинакански Паччахьалихен драматически театра фильм-спектакла премьера.
00.00 — «Кердадараш».
00.15 — «Сенсация» яхача фильм - концерта премьера.

29 ЯНВАРЬ. КIИРАНДИ

I ПРОГРАММА

8.00 — 23.50 — «Кердадараш».
8.15 — Ритмически гимнастика.
8.45 — «Спортлото» тираж.
9.00 — «ХIана, сендухьа».
9.30 — «Будильник».
10.00 — «Советски Союза гIулакх ду аз!»
11.00 — «Iуйриийнара почта».
11.30 — «Путешественникий клуб».
12.30 — Берий информационно - публицистически программа.
14.00 — Музыкальни киоск.
14.30 — «УнахцIено».
15.15 — «Взгляд» яха передача. КIиранден выпуск.
16.30 — «Дунен йоккхагIйола музей». Лувр. «Энгри. Делакруан Корои, е XIX бIаьшерен хьалхара ах». 13-гIа фильм.
17.00 — «Юрта сахьат».
18.00 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
18.45 — Новогодни праздничи представлени, (1-ча январе 1-ча программагIа хинна передача юхагойтар).
21.00 — «Ха».
21.40 — «Здравствуйте, доктор!» яха передача.
21.55 — Новогодни праздничи представлене дIахододар.

II ПРОГРАММА

8.00 — Зарядка е отта!
8.15 — «Заповедник Азас», «В Старочеркасскую на праздник», «Утро в Боровске» яха документальни фильмаш.
9.10 — Театри хан. «Репетици». К. Маркса цIерагIча Саратовски драматически театрах.
10.40 — «Северные напевы» яха Архангельскера передача.
11.10 — «Новоселье у братца кролика» яха мультфильм.
11.30 — «Путешественникий клуб».
12.30 — «Командировка в СЭВ» яхача документальни фильма премьера.
12.55 — Баскетбол. НБА профессионалашта юкъера США чемпионат.
13.55 — Оаш дехарах юхагойтар. «Тили-тили, трали-вали» Останкина концертни зале поэтаца Ю. Энтинца хинна вIашагIкхетар.
14.55 — Бургацара хоккей. Дунен чемпионат. Швеце сборни — Финлянде сборни.
16.50 — «Свинья-копилка» яха мультфильм.
17.00 — «Киносерпантин». 2-гIа выпуск.
20.00 — «Бийса даькъала хийла шун, бераш!» «Нек де Iомалу вай».
20.15 — «Монолог на фоне тайги» яха документальни фильм.
20.25 — «Братиславские музыкальные торжества» яхача фестивала концерташ. «Хиллиард Энсэмбл» яха вокальни квартет. (Великобритани).
21.00 — «Ха».
21.40 — «Здравствуйте, доктор!» яха передача.
21.55 — «Киносерпантин» яхача передача приложени. Доазол дехьарча фильма экран. «Номер вархI йолча шахте хинна катастрофа». Художественни фильм (США, 1988 шу). Премьера).
23.30 — «Кердадараш».

РАДИОПРОГРАММА

24 ЯНВАРЬ, ШИНАРА

7.45 Передачай программа. Музыка.
7.50—8.00 «Юртара Iуйренаш». Хаоттам.
8.15 Передачай программа. Музыка.
8.19 Республикански газетий обзор.
8.30—9.00 Нохч-ГIалгIай ашарий концерт.
9.15 Сенах латт эффективность (нохчий меттала).
9.30 «Къона заманхо» (гIалгIай меттала).
9.50 — 10.00 Дуне цхьан кIингагIа (нохчий меттала).
16.00 Передачай программа. Хаоттам.
16.01 Цамалар — вахара хьисап (гIалгIай меттала).
16.16—17.00 Халкъа иллеш доахараш.
18.00 Керда хоамаш.
18.30—18.40 Хоамаш.

25 ЯНВАРЬ, КХАЬРА

7.45 Передачай программа. Хаоттам.
7.50—8.00 Свенла лелариий дошо кулгаш (нохчий меттала). Хаоттам.
8.15 Передачай программа. Музыка.
8.19 Республикански газетий обзор.
8.30—9.00 Наьна мехках дола иллеш.
11.15 Ханал хьалхабаьннараш (гIалгIай меттала).
11.30 ДоттагIалца ба вай низ (гIалгIай меттала).
15.45 ЦIийлара кхерамзлен тIехьа.
15.55 Музыка.
16.00 Передачай программа. Хаоттам.
16.01—17.00 «Чечено-ингушская поэзия в музыке» яхача циклера передача.
18.00 Керда хоамаш.
18.30—18.40 Хоамаш.

26 ЯНВАРЬ, ЕРА

7.45 Передачай программа. Музыка.
7.50—8.00 «Ускорение с торможением» яха передача. Хаоттам.
8.15 Передачай программа. Музыка.
8.19 Республикански газетий обзор.
8.30 Микрофона хьалхашкара театр (нохчий меттала).
8.55—9.00 Музыка.
11.15 Юртарча клубе Iай (нохчий меттала).
11.30 «Фуд «Н» инденса тIехьа?»
11.45—12.00 Хьехамча — лакха цIи (гIалгIай меттала).
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.16 «Сий а илли а шоана, хьамсара къахьегамхой» Концерт.
18.00 Керда хоамаш.
18.30 Хоамаш.
18.40 Хоржамашта накъадолхаш. Агитпункта цIераш.
18.55—19.00 Музыка.

27 ЯНВАРЬ, ПIАЬРАСКА

7.45 Передачай программа. Музыка.
7.50—8.00 «Юртара Iуйренаш». Хаоттам.
8.15 Передачай программа. Музыка.
8.19 Республикански газетий обзор.
8.30 Бала наькха хилац (нохчий меттала).
8.50—9.00 Реклама.
11.15—12.00 «Халкъий-вежарий ашараш».
15.30 «Ферме дукха еза из». Ф. Пидиевайх дола радиорасказ (гIалгIай меттала).
15.45—16.00 Музыка.
17.15 Передачай программа. Хаоттам.
17.16 Юртара вахар (гIалгIай меттала).
17.31 «ЦIе сийгаш» (гIалгIай меттала).
17.46 ДоттагIлен концерт.
18.00 Керда хоамаш.
18.30 Хоамаш.
18.40—19.00 «Анонс».

28 ЯНВАРЬ, ШОАТТА

7.35 Передачай программа. Музыка.
7.40 «Юртара вахар» (нохчий меттала).
7.50—8.00 Хоамаш. Хаоттам.
8.15 Передачай программа. Музыка.
8.19 Республикански газетий обзор.
8.30—8.45 Советаши вахари (нохчий меттала).
10.40 РадиоладувгIархой хаттараштa жоп лу Нохч-ГIалгIайчен халкъа поэтессас Р. Ахматовас.
11.00 «Школьни глобус».
11.30—12.00 «Оступившиеся» яха передача.
12.30 Литературни Нохч-ГIалгIайче (нохчий меттала).
12.50 Iай ферме (гIалгIай меттала).
13.05—13.15 Музыка.
15.15 «Шоаттаден саррахьа». «Вечно юный старый вальс» яха передача.
16.00 Бригадни подряд болх беш я (нохчий меттала).
16.15—17.00 «Кавказа Iуйренаш» яха радиожурнал.
18.15—19.00 «Музыкальни почта».

29 ЯНВАРЬ, КIИРАНДИ

7.15 Передачай программа. Музыка.
7.19 Республикански газетий обзор.
7.30 Передачай программа. Музыка.
7.35—7.40 Хоамаш. Хаоттам.
8.15—9.00 «Примите поздравления» яха концерт.
11.20—12.00 КIиранден музыкальни программа. А. Серова концерт.
15.15—15.30 ГIулакх мишта ду шоана? (гIалгIай меттала).
16.00 Литературни Нохч-ГIалгIайче.
16.30 «Дешархо» (нохчий меттала).
16.45—17.00 ХIирий ашараш.
18.00—19.00 —Иллеца доттагIал долчарна» яха концерт.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске, ул. 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 2-84-68; отделий; партийни вахара — 2-53-12, промышленностеи транспортеи — 2-75-81, 2-65-01; юрта боахама — 2-47-84, 2-90-66; культура — 2-64-75, 2-75-78; письмой — 2-85-64; машинописни бюро — 2-89-51; корректорски — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907 г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря — 2-84-68; отделов: партийной жизни — 2-53-12, 2-54-04; промышленности и транспорта — 2-75-81, 2-65-01; сельского хозяйства — 2-90-66, 2-47-84; культуры — 2-64-75, 2-75-78; писем — 2-85-64; машинописное бюро — 2-89-51; корректорская — 2-89-88.

Газет арадувл шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ02014. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 361.